

Hrvatski Glasnik

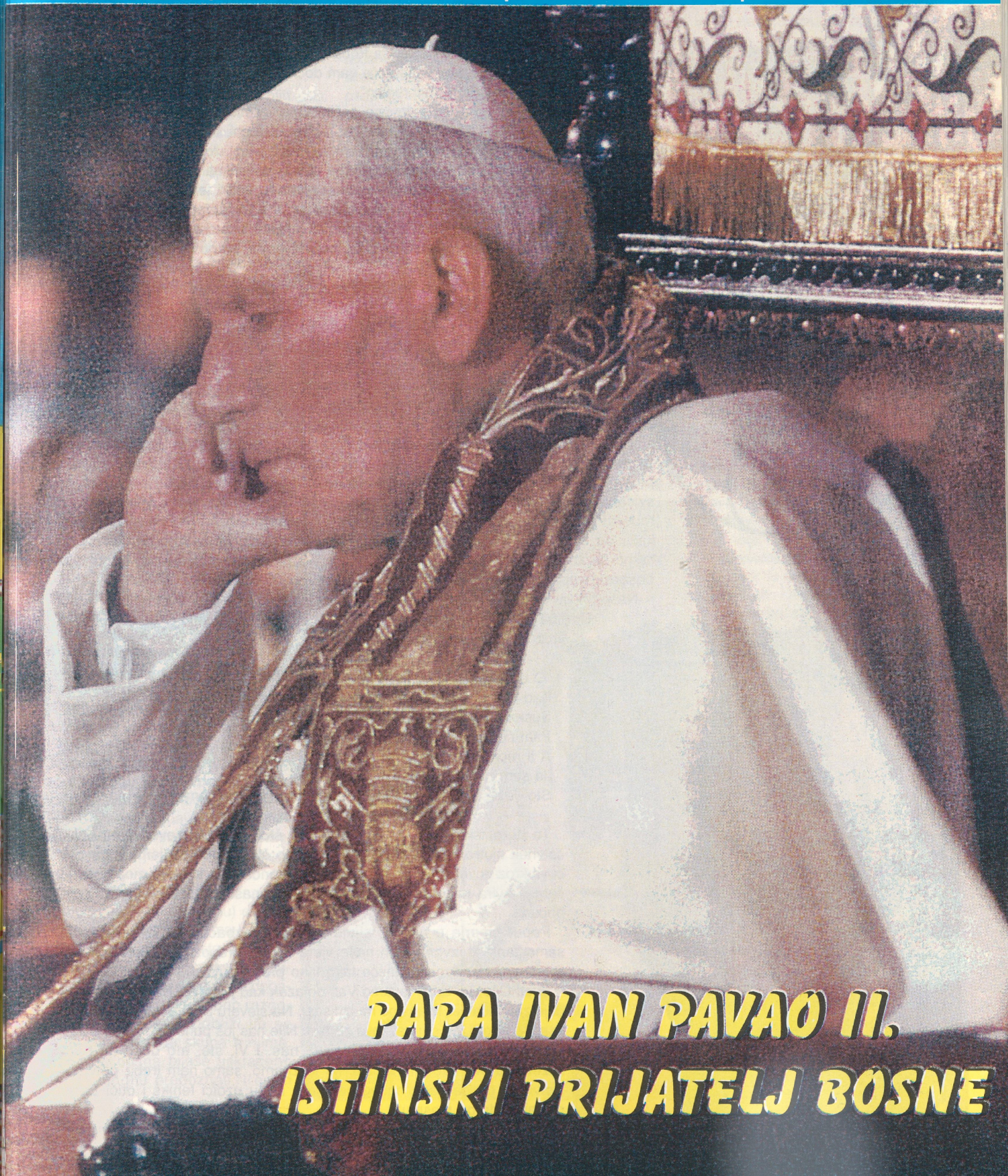
GLASILO HRVATSKOG KULTURNOG DRUŠTVA "NAPREDAK" ŽUPE SOLI

Godina V

Broj 59

Tuzla, ožujak 1997.

Cijena 100 BHD, 4Kn, 1 DM

**PAPA IVAN PAVAO II.
ISTINSKI PRIJATELJ BOSNE**

IVANE PAVLE II, UČVRSTI SVOJU BRAĆU

Dobro došao u našu zemlju, sveti oče!

Tako jednostavno, iskreno i odano, pozdravlja Vas Tuzla, župa Soli, Hrvati, Šokci sa sjeveroistoka Bosne. Vi dolazite k nama nakon svih strahova i sumnji, nakon strašnih prognoza i užasa rata što smo netom kroz njega prošli. A već smo bili povjerovali da nećete doći. Tako su nam govorili. Iznosili su uvjerljive argumente i razloge za Vaš nedolazak. Gledali na nas sa visine, sa trona svoga sveznanja: "Otkud Vam samo ta naivnost da ste mogli povjerovati kako će vam doći. Pa to su samo političke igre, one podgrijavaju lažne nade, treba biti realan".

Negdje tamo u najskrovitijim kutovima naših duša, zaštićena od zlih jezika i loših ljudi, nije se gubila nada i želja da ćemo Vas vidjeti u Bosni, u Sarajevu.

Bosna je naša domovina, naša draga zemlja, naš zavičaj, rodni kraj. To je zemlja planina i ravnica, mali trokut na kojem je Božje sjeme stoljećima zasijavano. Mi nismo sretna zemlja. Kad rodimo sretne sinove, oni postanu veliki tek onda kada odu iz Bosne. Tek onda kada Bosnu ostave duboko u srcu, a usnama progovore na drugi način, otvore im se vrata svijeta. Mi smo jednostavni ljudi, puštamo druge ispred sebe jer nam kažu da su sposobniji. Kad se osjetimo prevareni, burno reagiramo, teško se kontroliramo, zaboravljamo se.

Kad bi nas samo pustili da se dovršimo kao ljudi, da se pokažemo na povijesnoj sceni sa istim šansama kao i drugi.

Sveti Oče, Vi stvarno dolazite! Htjeli bismo dodirnuti kut vaše haljine da se uvjerimo da ste to zbilja Vi, ovdje u Bosni, kod nas. Pružili bismo vam rubac, da otarete svoje umorno lice. Na tom bosanskom rupcu kojim su naše žene čedno pokrivalo svoju kosu, možda bi ostao trag Vaših briga i molitava za nas?

Vi ne dolazite kao turist, ni kao političar, ni kao predsjednik države.

Vi nam dolazite kao otac!

Nama, svojoj nesretnoj djeci što smo kroz čitavu povijest okrenuti Rimu, Vašoj svetoj molitvi i zaštiti. Vi ste nas zapazili. Osjetili ste naše suze, naše molitve i prošnje. One su duge, iskrene i brojne. Naše su kajde jednostavne i nikom se ne svidaju. Mi pjevamo "Zdravo tijelo Isusovo", pjesmu u kojoj slavimo Kristov život od rođenja do smrti kao u čitavom jednom romanu. Naša melodija, otužna i jednolična, kažu da zanosi "na tursku" i odbijaju je ozbiljno saslušati. Mi uporno pjevamo i ne damo se zbuniti. O Marijo, bolne duše ljekarijo, O preslavna Božja mati, to su naši bosanski vapaji koje teško tko pravilno može razumjeti.

Naše "molitvice" što su nas učili u večerima kad je obitelj na okupu, stare su i lijepe.

U njima iskazujemo svoju vjeru i privrženost Bogu, što smo ju uspjeli očuvati kroz stoljeća. Evo jedne od njih:

"O dušice, vjerna budi, tijelu krepka.
Kad ti podeš putovati, dugim putem, tijesnim klancem.
Susrest će te duh nemili, duh nečisti.
Pitat će te - Dušo moja, jesi li moja?
A ti reci - Nisam tvoja, već Božja.
Ja sam rekla na blagdanak, na Veliki četvrtak -
Sto Jezusa, sto Amena, sto se puta prekrstila". Amen!

To staro, iskonsko ispovijedanje vjere, što ga mlade djevojke, na Veliki četvrtak ujutro, prije zore mole, to je ono što mi nasljedujemo i što nas čuva kroz povijest. Možda naše pjesme zanose "na tursku", možda naša šargija svira kako se nekome ne igra, ali naša duša točno zna kome pripada.

Poput biserja u mraku, sijaju Bosnom razbacani naši franjevački samostani. Ti izvori i uviri naše vjere i naše prepoznatljivosti, opasani čvrstinom triju čvorova, neće tako lako presahnuti.

Sveti Oče, mi doživljavamo Vaš dolazak kao potporu. Kao lijek koji se daje za ojačanje. Mi nismo na izdisaju. Na sjeveru Bosne ima soli. Sol je osnova života. Mi smo sol ove zemlje. Nije nas još puno ostalo, ali ostao je duh. Ostali su naši svećenici uz nas. I Vi, ste, eto došli da nam kažete da sve ovo ima smisla. Mi to znamo, samo nam treba potvrda. Potvrdite da će se iz našeg pepela k nebu uzdići feniks i otići Bogu pjevajući dragu pjesmu:

Bosno moja divna mila.

M. P.

USKRSNUVŠI OBNOVIO JE NAŠ ŽIVOT

"Uskrsnu Isus doista ..." (Lk 24,34). Ovdje se susrećemo s jednim navještajem jedinstvenom, događaja od sveopćeg značenja. Mi kršćani o njemu govorimo rječnikom rane kršćanske zajednice koji je u prvom redu produkt njihova iskustva. O njemu su oni jedno vrijeme oduševljeno pričali, okupljali se i po njemu organizirali svoj život. Taj život je bio u svjetlu nekog oduševljenja vidljivo na svakom koraku.

Hvala Bogu, da su se neki od njih ipak dosjetili tu usmenu kerigmu i zabilježiti u knjige koje mi danas nazivamo Novim zavjetom. Dobro je što su te knjige uglavnom tako napisane, kao da je ta usmena i životna stvarnost u kojoj su, nakon Kristova uskrsnuća živjeli, preslikana i presnimljena.

Dogodio se to na određenom mjestu. Tamo gdje ga Josip iz Arimateje "zavi u platnu i položi u grob izdubljen u pećini, gdje još nitko nije bio položen" (Usp Lk 23,53).

Po sinopticima, Luki, Marku i Mateju, prvi su svjedoci Isusova groba skupina žena koje Luka navodi po imenu. One su došle na grob "noseći miomiris koji bijahu pripremile, nadoše kamen odmaknut s groba. Udoše unutra, ali ne nadoše tijela Gospodina Isusa. I dok su stajale zbušnjene, najedanput im pristupiše dva čovjeka u blistavom odijelu. Njih spopade strah te oboriše pogled na zemlju a oni im rekoše: "Zašto tražite živoga među mrtvima? On nije ovdje! Uskrsnuo je" (Lk 24,1-6).

Bile su to Marija iz Magdale, Ivana i Marija - Jakovljeva majka, i još neke kojima Luka ne navodi imena (Usp. Lk 24,9-11). Odmah su to dojavile apostolima, koji im ne povjrovaše. Ali ipak, Petar, kakav je uvijek bio po naravi, prvi pođe na grob provjeriti. Ostao je zapanjen. Grob je bio prazan! (Usp. Lk 24,12).

Luka se ne zaustavlja na ovome. On donosi cijelu propovijed jednog od apostola, koja je pravo remek djelo didaktičkog modela u prenošenju usmene predaje. Nju su slušatelji trebali čuti, oduševiti se, zapamtiti i drugima je ispravno prenijeti. Donosimo je u cjelini:

"Toga istog dana (misli se na dan kad su žene bile na grobu) dvojica od njih išla su u selo Emaus, udaljeno od Jeruzalema sto šesdeset stadija (oko 11 km). I oni su međusobno razgovarali o svim tim događajima. Dok su međusobno razgovarali i pretresali, približi im se sam Isus te pođe skupa s njima. Njihovim očima bijaše uskraćeno da ga mognu prepoznati. I on ih zapita:

- Kakav je to razgovor što ga međusobno vodite na putu: Oni se zaustaviše, ožalošćeni, te mu jedan od njih imenom Kleofa reče:

- Ti si jedini stranac u Jeruzalemu koji ne znaš što se u njemu dogodilo ovih dana!

- Što! - upita ih.

- Ono što se dogodilo s Isusom Nazarećaninom - odgovoriše mu - koji bijaše silan prorok riječju i djelom pred Bogom i pred cijelim narodom, kako ga naši svećenički glavari i članovi Velikoga vijeća predadoše da bude osuđen na smrt te ga razapeše. A mi smo se nadali da je on onaj koji će osloboditi Izraela. Ali - osim svega toga - već je treći dan da se to dogodilo. Međutim, i neke su nas žene iz našega kruga zbunile. Bile su vrlo rano na grobu i nisu našle njegova tijela te su došle i rekle da su im se anđeli ukazali tvrdeći za nj da je živ. Neki su od naših otišli na grob te su našli onako kako su rekle žene, ali njega nisu vidjeli.

Na to im on reče:

- O ljudi, bez razumijevanja i spore pameti za vjerovanje svega što su proroci govorili! Zar nije trebalo da to Mesija pretrpi da uđe u svoju slavu?

I počeo od Mojsija te, slijedeći sve proroke, protumači im što se na njega odnosilo u svim Pismima (poziva se na pisma!).

Kad se približiše selu kamo su išli, on se pričini kao da ide dalje. Oni navališe na nj molbama:

- Ostanu s nama, jer je večer, dan je već na izmaku!

I uđe da ostane s njima. Dok je sjedio s njima za stolom, uze kruh, zahvali, razlomio ga pa im ga dade. Njima se otvoriše oči i prepoznaše ga... Ali njega nestade ispred njihovih očiju! Oni jedan drugome rekoše:

- Zar nam nije srce gorjelo u nama dok nam je putem govorio i tumačio Pisma!

U isti čas se digoše i vratiše u Jeruzalem gdje nadoše skupa Jedanestoricu s njihovim drugovima koji im rekoše:

- Stvarno je Gospodin uskrsnuo: Ukazao se Šimunu (Petru)!

Nato oni pripovjediše što se dogodilo na putu i kako su ga prepoznali u lomljenju kruha.

Dok su oni još govorili, sam Isus stade među njih te reče:

- Mir vama! (Lk 24,36)

Mi se moramo vraćati ovim tekstovima posebno u dane sumnje i očaja zbog smrti voljenih osoba i u krizi smisla vlastitog života. Čitajući poruke sv Pisma Novog zavjeta uočiti ćemo jedno duhovno pitanje koje svatko doživljava osobno: - Zašto ste zbunjeni? Čemu se takve sumnje rađaju u vašim srcima? (Lk 24,39)

Ovi tekstovi nisu samo svjedočanstvo o uskrsnuću Gospodinovu. Oni su i Božji

govor koji se ne da utišati. Ako ih ne čitamo osjetiti ćemo to u traženju odgovora na životna pitanja i kroz dileme koje pri tome nastaju. Odgovor je bez ove poruke nemoguće naći. Ovo su tekstovi utjehe. To je nešto slično kao kad majka pomiluje uplakano dijete. Suze brzo prestaju, majčine riječi imaju tajanstvenu moć. Između nje i bolesnog djeteta dešava se nešto čudesno, jedno neopisivo povjerenje. Bol i strah izgube svoju snagu, makar da su tu još sa svom svojom realnošću.

Dragi prijatelji, ne oklijevajmo ako nas sumnje taru: Uzmimo sv. Pismo u ruke, pa ćemo brzo uvidjeti kako nam nešto u "srcu gori" i žari novom snagom koja će nas "obučiti u silu odozgo" i povjerovat ćemo da "Isus uskrsnu doista..." (Usp Lk 24,49).

Petar nije vjerovao na poruku žena što smogoše hrabrosti otići na tek svježe mjesto ukopa. Zato je provjerio i ostao zapanjen (Usp. Lk 24,11).

Želim svim čitateljima Hrvatskog Glasnika - koji su kršćani - Sretan i blagoslovljen Uskrs - a drugim ljudima dobre volje koji vjeruju u neumrlost duha i duše: Mir i dobro!

Fra Petar Matanović,

PROF. DR. FRANJO TOPIĆ

Prof. dr. Franjo Topić ima manire VIP osobe. Sada kada mu ide - Napredak u Sarajevu napreduje, Stećak dobiva internacionalne nagrade, banka radi, Trebević pjeva u Sarajevu i svijetu, on nema vremena, pa prekida podulju solilokvu našeg urednika uzvikom: pitanje, pitanje!

HG: Snage Hrvata i hrvatstva u djelovima Bosne pod kontrolom Armije BiH, (ovo uzimite samo kao teritorijalnu odrednicu) se rasipaju. Hrvati u sve većem broju postaju umireni, a hrvatstvo troje i uspavno.

TOPIĆ: Ne volim da nas itko mjeri i procjenjuje koliki smo i kakvi smo Hrvati. Uvijek je bilo štetno i neproduktivno dijeliti Hrvate na dobre i loše, istarske, dalmatinske. Tvrdim da je hrvatstvo Bosne ne samo ravno svim ostalim, već ima i svoje komparativne prednosti. Uostalom, mi smo se ovdje i u najtežim uvjetima dobro organizirali kroz HVO, HDZ, Maticu i Napredak. Pa već godinama, čak stoljećima, mi ovdje nismo imali niti državne, ni nacionalne institucije, osim crkve. Crkva je uz vjeru čuvala i našu nacionalnu svijest.

HG: Hrvatska je pod utjecajem, pomalo i pod čizmom svjetskih organizacija i institucija. Ne može pomoći ni Bosni, ni Hrvatima Bosne onako kako oni od nje očekuju.

TOPIĆ: Ovdje treba imati na umu latinsku: "Tko dobro razlikuje, dobro poučava". Treba dobro razlikovati hrvatsku politiku u Hrvatskoj i hrvatsku politiku u Bosni i Hercegovini. No, bez obzira na bilo kakve granice i ograničenja, hrvatski narod je jedan. Situacija za Hrvate je drukčija u Hrvatskoj, a drukčija ovdje. Hrvatska se konstituirala u ratu, uz velike probleme i protiv volje mnogih, a posao u Podunavlju, kao što znate, još nije dovršen. Hrvatska vodi svoju generalnu politiku preko jedne stranke, kako u Hrvatskoj, tako i u Bosni. Ima tu dosta problema i kontroverzija. Neutemeljene su i smiješne procjene kako su Hrvati u Bosni ugroženi, kako će nestati. Bilo je nevolje i ranije a sada, uz nevolje, ima dosta pozitivnoga i dobrog za Hrvate.

HG: Nekada ipak izgleda da su Hrvati Bosne podaleko, i pomalo ostavljeni od ostalog hrvatstva i od ostalog svijeta.

TOPIĆ: Bosna i Hercegovina se pokazala daleko kompliciranijom nego što se mislilo i što se misli. Ovdje nisu samo tri različita naroda, ovdje su i tri svijeta. Nekad su oni u susretu, a nekada u sukobu. Radi se, naravno o katoličkom, islamskom i pravoslavnom svijetu. Zato je ovdje sve jako komplicirano, ali i jako važno. Ta važnost se vidi po nastojanjima svijeta koji mi ovdje definiramo kao Dayton, Pariz,

Washington. Gotovo nema nikoga i ničega u svijetu što nije bilo angažirano u Bosni i oko Bosne. Tu su sve sile svijeta: Europska unija, SAD, Rusija, NATO. Sva ta svjetska sila bila je u početku inertna, ali sada kad je stigla, neće lako otići. Mislim da se NATO odavde zadugo neće povući. On je doskora čeznuo da dođe do ove crte, a sada mu se pružila prilika da se tu nađe kao mirotvorac. Došao je na Drinu koja dijeli svijetove istoka i zapada još od trećeg stoljeća. Zato je hrvatski nacionalni, katolički i globalni civilizacijski interes da Hrvati ostanu i opstanu u BiH kao graničari hrvatstva i katolicizma.

HG: Kako se u problemima Bosne snalazila Hrvatska?

TOPIĆ: Već sam rekao da se Bosna svima, pa i Hrvatskoj, pokazala daleko kompliciranijom i složenijom nego što se očekivalo. Bosnu i Hercegovinu nije lako razumjeti. Ne razumijemo je potpuno ni mi koji ovdje živimo, a kamoli drugi. Mene,

koji sam rođen u Bosni, predavao pravoslavnu teologiju, predavao islam, pa osim empirijskog iskustva na osnovu života ovdje, imam i široko teoretsko znanje, Bosna iznenadi i pokaže mi da je ne poznam dovoljno.

HG: Naš problem izgleda i jest u tome što mnogi od nas Hrvata ne znamo tko smo i što smo.

TOPIĆ: Ono što mi ovdje moramo znati jest činjenica da smo mi konstitutivan narod ove države, a to je poseban pravni i politički institut koji nam omogućava voditi ovdje politiku kojom možemo ostvariti svoja prava. Ali, sve to možemo napraviti ako imamo ispravne koncepcije, snažnu političku volju, i političare koji će istrajno i puno raditi.

HG: Hrvata je u Tuzli još uvijek najviše ostalo, ali im se ne pridaje odgovarajućim značaj. U ratu smo se dr'ali dobro, a sada smo pomalo ostavljeni po strani.

TOPIĆ: Nitko vam ništa u životu neće dati, ako sami ne uzmete, boreći se za ono što vam treba. Svatko, ponajprije, zavisi od sebe, a drugi ako mu što pomogne, to bolje. Koliko će netko biti

cijenjen ili značajan ovisi o tome što on čini i postiže. Ne vrijedi kukati.

U Sarajevu, po zadnjoj državnoj statistici, danas ima 20.600 Hrvata. To je, dakle, još uvijek najveći hrvatski grad u Bosni i Hercegovini. Ja sam integralni Hrvat. Rođen sam u Bosni i volim Bosnu. Za mene je bitan Hrvatski narod ma gdje on bio. A Bosna je i Hrvatska. No, bez Sarajeva i sarajevskih Hrvata, ne mogu se obraniti interesi Hrvata Bosne i Hercegovine. Očekivati tako što je nerealno i neozbiljno. To izlazi iz uloge i karaktera glavnoga grada jedne države. Bez Sarajeva, naši interesi se ne mogu obraniti ni u Tuzli, ni u Kiseljaku i Novom Travniku. Sve institucije su koncentrirane u Sarajevu: državne, političke, vojne, pa onda međunarodne: Svjetska banka, Ured Europske unije, diplomatska predstavništva, dopisništva. To je tako kako je svuda u svijetu. I zato je važno da Hrvati ostanu i da se vraćaju u Sarajevo. Bez njih, Federacija nije moguća.

HG: Ipak, bilo nas je malo, a ostalo još manje.

TOPIĆ: Ja sam i tu optimist. Mi se možemo iseljavati i odlaziti, ali nigdje nas ne čekaju niti dočekuju rašireni ruku. Obišao sam svijet. Nitko nikome tamo ništa ne daruje. Sve treba zaraditi, za sve se izboriti. Stalno nam se potura kako mi ovdje nemamo nika'kva prava. Koja prava dobivamo kad negdje ode-mo? Isto tako je nepošteno stavljati nas ovdje u istu situaciju u kojoj žive Hrvati gdje je

sve 95% hrvatsko. Što se tiče političke borbe, imamo svoje stranke. Njihov je posao da uzmu vlast. Veliki broj Hrvata, se borio u ratu, a sada kada se vlast osvaja na izborima, povlače se i napuštaju tu borbu.

HG: Kao konstitutivna nacija u manjini kako se možemo izboriti za željeni politički položaj?

TOPIĆ: U Republici postoje nacionalni kantoni gdje se realiziraju nacionalni interesi. Ali svuda i svakom treba osigurati osnovna prava: nacionalna, politička, gospodarska, kulturna. Za to nije dovoljna samo demokracija. U višenacionalnoj zajednici trebaju postojati institucije koje ova prava garantiraju građanima koji su u manjini. Ne treba tu ništa izmišljati. To ima u Švicarskoj, u Belgiji! Demokracija jeste vladavina većine, ali tu ne smije biti isključivosti. Demokratskim sredstvom glasanja meni se ne mogu oduzeti moja opća ljudska i politička prava ove zemlje, iako sam u manjini.

Sarajevo danas svakako ima određene prednosti.

Lj. A.

Između dva broja

Prošla je i skupština "Napretka". Napredak je očigledan - dio svog programa za 1997. "provest će se u suradnji sa veležupanijskim HDZ-om i Konzulatom R. Hrvatske". Prošle su i opomene komunalaca Tuzlacima da plate daždžbine, a dok ovo pišem još neki umirovljeni nisu dobili mirovine. Bez posebnog, opet, odjeka prošla je najava tužbe Udruženja penzionera zbog krađe najmanje 50% vrijednosti od ovih mirovina koje se sada isplaćuju.

Na svjetskom planu vrlo uspješno je prošlo kloniranje ovce i majmuna. Reakcije su uglavnom negativne uz iskazan strah da se takvo što ne načini i sa čovjekom. Do danas taj strah nisam razumio. Neznam što se toliko boje od "fotokopiranja" ili "preslika" čovjeka, kako to Hrvati kažu. Ako do toga i dođe nitko neće "preslikati" svjetsku sirotinju. A što se tiče "preslika" moćnika ništa se nebi promijenilo. Jer, ako bi Ameri "preslikali" Clintona, Rusi bi Jeljcina. Ako to Židovi urade sa Netonyahuom, Palestinci će sa Arafatom. Na "preslik" Slobe od strane Srba, Hrvati bi odmah odgovorili Franjom, a Bošnjaci Alijom. I tako redom. Što bi: "Gdje si hodža?" "U potoku!" Pokusi doista nemaju svrhovitost. Imamo originale na oje smo se već navikli, koji su potpisali sve sporazume u ime nas, i koje prepoznajemo odmah. Vidjeli smo neki dan u Mostaru i Međugorju tko je i kako izgleda pravi. Gerod je to odmah skužio i dao petama vjetra. Uplašio se da mu možda ovaj ne pripomene štogod o postupcima njegovih sunarodnjaka u Bleiburgu na što ćemo se i ove godine prisjetiti u svibnju. Sad u Haagu još nije počeo sudenje generalu Blaškiću. Našao se, kaže Ante Nobilo, u teškoj krizi jer nikako ne može dobiti dokaze za optužbu onog koga je proglasio osumnjičenim za ratne zločine, a dokaze za oslobađanje je zaboravio zatražiti.

No, sve je to prošlo, i iza nas je. Moramo gledati u budućnost jer ovo je vrijeme kada ptice mijenjaju perje, životinje dlaku, boju, pa čak i kožu. Lišćari mijenjaju lišće, četinari iglice. Livade će ubrzo opet biti cvjetni čilimi. Sve je to prirodno i događa se svake godine u ovo isto vrijeme. Ono što je u svemu tome najvažnije, jest da, unatoč ovim promjenama, u svijetu flore i faune, sve i dalje ostaje isto. Jabuka će i dalje, biti jabuka, vuk će ostati vuk, medo će opet u ozračje iz kojeg je pobjegao pod zemlju za vrijeme zime, a ptice će se opet oglašiti istim cvrkutom. Jedino bi kod šljivice moglo doći do odstupanja od ovih pravila. Ona se prije rata zvalo "Brčanka", jedno vrijeme potom "entitetka", a sada će, bar godinu dana, nositi zvučan naziv "sforka". Kada od nje budu pekli rakiju neće biti ništa neobično ako je nazovu "Clintonovka". Pošto je neki dan slomio nogu, dobro će mu za postoperacijske vježbe doći za masažu ili obloge. Ja sam to već iskusio. Međutim, Berishi u Albaniji teško da pomogne i čuveni "Skenderbej", tako nazvan po poznatom junaku Juraju Kastriotu. Ono što bi mu moglo pomoći, Europa, još čeka. Valjda da se do kraja pokolju Toski sa juga

VRIJEME PROMJENA

i Gege sa sjevera. Priklonit će se onima koji budu djelotvorniji. Takvu smo pomoć i mi u Bosni dobili.

A, što je s nama, ljudima? Iskustvo kaže da pravila za "konverziju" ljudi nisu stroga, niti godišnjim dobima, omeđena. Možda zbog toga što se nikada ne zna odakle će i kada koji vjetar zapuhati, ili što će se, i opet kada, iza kojeg brda nešto zavaljati. Zato možemo reći da se neki ljudi moraju stalno mijenjati, neki povremeno (ili privremeno), ali neki i nikada. Promjene su nužne u interesu razvitka civilizacije i demokracije. Pri tom se bezbroj puta događalo da odu i mnoge glave. Dakle, sve je u funkciji opstanka. Međutim, dosta je onih koji misle da se ljudi pod izgovorom borbe za opstankom, mijenjaju i zbog toga što ne mogu biti dosljedni, principijelni, ili što brzo zaboravljaju ono što čine, govore, misle, pa čak i napišu. Tako mi jedan poznanik pokaza GLOBUS od 3. siječnja 1992., u kojem novinski EKSPERTNI TIM ocjenjuje Antu Markovića, između ostalog, i ovako: (...Paradoks se politike i povijesti ponavlja. Štetočina, megaloman, moralni skot i zločinac, munjevito se prometnuo u gubitnika i žrtvu...). Na moje pitanje: "Pa što?", poznanik mi podnese pod nos GLOBUS od 14. 2. 1997. u kojem od Nikole Viskovića pročitah ovo: (...Predlažem da se sve lijeve stranke ujedine u Socijalističku stranku Hrvata koju bi predvodio genijalni Ante Marković...) Pomislih ako je i od GLOBUSA previše je, kadli na duplerici "Večernjeg lista" od 14. veljače ove godine ugledan Gorana Milića i interview s njim, u kojem daje čak i naputke kako bi trebao izgledati program HTV. Prisjetih se da je ovaj isti list o njemu prije nekoliko godina pisao drukčije, pa pronađoh "Večernjak" od 25. rujna 1992. i u njemu otvoreno pismo Ivce Schmidta iz Osijeka iz kojega mi za oko zapade ovo: (...Sada nakon svega, postajete SVJESNI. Izjašnjavate se kao Hrvat i kršćanin. Pa, "Hrvatino" i "kršćaninu" Gorane Miliću, čovjek koji je svoju afirmaciju stekao kao dopisnik zloglasnog Tanjuga iz UN, šireći svijetu "ISTINU" o: "bratstvu i jedinstvu, zajedničkom suživotu, nesvrstanosti, lepoti jugoslovenstva" i ostalim glupostima srpske fašističke propagandne mašinerije, odjednom uviđa da je jako pogriješio...). Eto, reklo bi se da "Večernjak" više nije "Večernjak", niti je GLOBUS, onaj GLOBUS od prije. Upitah se - ili su se doista promijenili ili to čine da neka baba iz UN ne bi izvjestila Vijeće sigurnosti kako u Hrvatskoj mediji nisu otvoreni za sve? Vjerojatnije je ovo drugo. Ali ostade u meni dvojba o onoj dvojici o kojoj pišu ovi listovi. Za svaki slučaj odlučih, da se do kraja moram osloboditi svoje naivnosti. Radi mogućih novih prijevara i mogućih privremenih "konvertita".

Od onih koji su se doista promijenili, ili onih koji rone suze kao krokodili kako bismo na njih nasjeli, ozbiljno moramo razdvojiti one koji tvrdoglavno hoće ostanti isti. Voditelj "Teleringa" je, kao i bezbroj puta do sada, opet nastojao uvjeriti svoje sugo-

vornike u to da sa strankama na vlasti mora biti problema. Međutim, naletio je na slične sebi, pa mu tako Jadranko odbruši kako "ni za dlaku nije promijenio svoj osobni stav o zastavi BiH", a Damir mu elegantno uzvratil da "iako nije član HDZ koja je na vlasti, on njezinu politiku hoće i treba provoditi". Ni vođa BOS-a se neda promijeniti. Na žutom plakatu (nije žuti tisak) opet nudi rješenje za mir na ovim prostorima - "Tražimo Sandžak jer će međunarodna zajednica Srbima izgraditi Sarajevo, a Hrvati će za to dobiti Banju Luku i Krajinu. Gospodo, vrijeme je za promjene...".

Europa i dalje ne mijenja mišljenje o divljacima na Balkanu. Da bi ih promijenila posla nam nedavno u Tuzlu trojku iz Švicarske iz udruženja bobastičnog naziva "MORALNO ORUŽJE". Ponudiše nam recept za promjenu mentaliteta i emancipaciju uz obilato korištenje ideje iz "pompaedie" Jana Amosa Komenskog, utemeljivača andragogije i "Utopije" Thomasa Moora. Izvršio sam pokus kor kuće i dosljedno poštivajući njihove preporuke. Nije uspjelo jer sam morao skuhati kavu na štednjaku, a elektrodistribucija je u međuvremenu isključila struju. Lako je njima u Švicarskoj. U njih je sve savršeno. A tko je nama kriv što, kako u "Svjetlu riječi" ka'e Miljenko Jergović, nismo još uvijek "dovršeni" jer je za takvo što potrebno više od stotinjak godina koliko se za narode zna na ovim prostorima. Bilo bi dobro recept ponuditi Duvnjacima, potomcima onih koji prije tisuću i više godina okruniše Tomislava i dovršiše se kao Hrvati.

Iako mi je urednik ograničio prostor moram još nešto dodati.

Da bih se malo odmorio od svih ovih mutacija, otidoh na premijeru filma "Kako je počeo rat na mom otoku". Tek tada shvatih što su sve Hrvati morali činiti da promijene svoj život, koga su sve morali moliti, kome se ulizivati, kome se na silu smješkat. A, Aleksa je ostao isti, nije se ni za dlaku "promenio". Dok su se drugi smijali do suza, u meni je bila prisutna samo jedna misao: "Do kada tako?" Sutradan, opet u trenucima odmora, sjedoh pred televizor. Šoljić zamijenio Zubaka, ali Ganić se ne da promijeniti. Hrvati također jer i dalje jedini krivci za sve ostadoše prema Ajanoviću koji je promjene i te kako okusio. U Jugoslaviji je bio potpredsjednik savezne skupštine, od Srba je dobio batina, Hrvatima je nekoć u "Panorami" pjevao, pa opet dobio batine...

Mnogi će se zapitati zašto ja motrim i na događaje u Hrvatskoj. Hoću za inat, jer i oni nas u Federaciji stalno motre u "MOTRIŠTIMA" i u vemenskoj prognozi. Kada se promijene oni i ja ću!

MOTRITELJ

NAROD ĆE OPSTATI AKO BUDE IMAO SVOJE ZDRAVSTVO, CRKVE, ŠKOLE

HG: G. Hudlin! Prvi i najvažniji motiv i povod ovoga našeg razgovora jeste gradnja Doma zdravlja u općini Ravne-Brčko, čiji ste Vi glavni inicijator i pokretač. Kako je započela i iz kakvih je pobuda proizašla gradnja ovog Doma zdravlja?

Dr. HUDOLIN: Poznato je širem krugu ljudi, kako pučanstvu općine Ravne-Brčko tako i šire, da je na ovim prostorima negdje od druge polovice rata uspostavljena Ratna bolnica kao jedan pričuveni, zdravstveni sadržaj za potrebe HVO-a i Armije BiH, ako bi se ratne prilike razvijale u nepodesnom smjeru.

Prestankom rata i oblikovanjem političke zajednice na ovim prostorima u dva, bolje rečeno tri dijela, nametnula se potreba da ista ustanova - koja je već tijekom rata doživjela djelomičnu preinaku u civilnu, znači građansku ustanovu te je kao takva i registrirana kod nadležnih sudskih institucija i ukopljena u sustav zdravstva Herceg-Bosne, sada F BiH - da se rečena ustanova u novim okolnostima proširene potrebe za pružanjem kvalitetnije zdravstvene usluge pučanstvu općine Ravne-Brčko poduzme gradnju jednog. To je Doma zdravlja za naše prilike, veliki poduhvat. Drugo, trebalo je riješiti prostorne probleme. Svima je poznato da mi od prvog dana djelujemo u prostorima pučke škole, a da je kasnije dio našeg prostora upotrijebljen za potrebe profesionalnih postrojbi HVO-a.

HG: Oprostite, ako vas samo malo mogu prekinuti i nešto primijetiti. Ova gradnja koju ste Vi poduzeli koliko je meni poznato, najveća je na prostorima općine Ravne-Brčko, zar ne?

Dr. HUDOLIN: U pravu ste. Kako rekoste ovo je sasvim sigurno po ulaganjima, najznačajnija graditeljska aktivnost na području općine Ravne-Brčko. U rukama imam predračun radova za objekte Doma zdravlja Ravne-Brčko, koji je napravila "Gradnja" Srebrenik prema izvedenim objektima. Prema njemu je ova do sada učinjena gradnja prosuđena na vrijednost od 247.000 DM. U to nije uračunato ono što smo napravili u Zoviku. A u Zoviku smo izgradili praktički novu zdravstvenu stanicu pored stare postojeće. Kad dodamo tome i temelje, infrastrukturu za Zdravstvenu stanicu u Špionici - ja sad ne bih htio pretjerivati, ali - mislim da ti

Objekat Doma zdravlja u općini Ravne-Brčko u izgradnji

naši naponi sežu negdje na nešto malo ispod pola milijuna maraka. To je veliki novac. Postavlja se pitanje otkud nam taj novac, odnosno, kako smo te objekte izgradili?

Moram odmah naglasiti: sve naše potvarte nije pratio nitko, nijedna međunarodna udruga, nijedna politička organizacija i niti jedno ministarstvo, niti bilo tko drugi. Ni Općinsko vijeće Ravne-Brčko! Zato što ono jednostavno nema sredstava, njega možemo izuzeti od ovih koje navodim u svjetlu, dosta čudnih, pa mogli bismo reći, i negativnih odnošaja sprem potrebama zdravstva Hrvatskog naroda i građana ove općine.

Donacija od američkog doktora kojom smo kupili 6000 komada cigle

Nešto novca smo skupili od ljudi iz mjesnih zajednica. Uz nakanu koja je bila vrlo pozitivna, to je bilo zaista "nešto" odnosno par tisuća maraka. Najveći dio novca i materijala dobili smo, međutim, raznim darodavanjima. Od koga?

Od domaćih ljudi eto, od kojih je jedan i Marko Lacić koji je radio godinu dana na ovom objektu. Ako preračunate to po nekakvim mjesnim uvjetima cijene rada, odnosno dnevnicu u iznosu od 50 DM, lako je vam izračunati da je njegov doprinos bio vrijedan oko 18.000 DM za godinu dana. Preko kojih, ne političkih, ne nikakvih drugih, nego rekao bih ljudskih, poznanstava, s obzirom na određeni autoritet koji uživam radeći za opće dobro, dobili smo od pojedinaca i takvih usluga u smislu besplatnog prijevoza, pri čemu je netko, recimo, uz taj prijevoz doveo i koji kamion šljunka, a netko opet koji kamion pijeska, itd.

Naročito puno mi je pomogla osoba na čelu jedne udruge povezane s krugom ljudi

u Tuzli, koja je Dom zdravlja od jednog američkog doktora, darivala sa 2.700 DM. S tim u svezi pročitat ću Vam jedno pismo - zahvalnicu naslovljenu na Dom zdravlja i mene osobno.

"Uvaženi gospodine!

Moja je majka uz Vašu pomoć dobila aparat koji joj treba spasiti život i u to ime mnogo Vam hvala, kao i Vašem prijatelju Volkeru koji je osigurao donaciju. S dužnim šovanjem moja je zahvalnost veća, pošto ste kao čovjek i humanist radili po etici da spasite čovjeka, a niste gledali prezime moje majke. Tu ste mi pomogli više od onih koji su mi bili dužni pomoći. Molit ću se Bogu za Vaše zdravlje i da bude više svijetlih primjera humanista i čovjeka kao što ste Vi i gosp. Volker, koji ste ispoštovali Hipokratovu zakletvu. Vi razmišljate o čovjeku kao i o biološkom biću, po čemu su svi ljudi isti i kad bi svi ljudi razmišljali kao Vi, pa - jednom bi zavladala radost i sreća!" -

Tahir Mustafić, Srebrenik

Mi smo gospođi, preko Donalda Volkera, nabavili pesmejker koji su mu u Tuzli raznim putovima htjeli prodati za 4-9 tisuća maraka. Tu je i pismo američkog liječnika koji je nabavio taj pesmejker i darovao ga. Međutim, gosp. Volker, kad se uvjerio da je gospođi ugrađen pesmjker i prije nego što je otišao, kad je vidio kako mi radimo, pozvao me je u sobu, izvadio novčanik i dao 2.700 DM. U tom trenutku to nije bio neki novac, ali tada smo mi za njega kupili 6000 komada cigle. S tim smo napravili sve predzide i sve unutarnje zidove na objektu u Zoviku. Eto, takvih je primjera bilo!

Nešto novaca smo prikupili i iz participacije. Participacija je inače nešto što ovdje stalno izaziva "male potrebe". To je nešto što je zakonskim propisima obvezno, a vrlo teško provedivo: to je učešće bolesnika u liječenju. Ono je zakonom obvezatno. S tim u svezi posebne teškoće izaziva Zakon o zdravstvenoj zaštiti koji još nije donesen, a primjenjuje se stari i to na pogrešan način.

I tako se eto, na taj način, i malo po malo, došlo do tih velikih sredstava koje smo spomenuli na početku.

HG: Bilo bi zanimljivo da nam za cjelovitu sliku o Domu zdravlja kažete

i kakve će sve zdravstvene usluge on moći pružiti.

Dr. HUDOLIN: Ovaj bi Dom zdravlja trebao imati kabinet, pravi RTG-kabinet; pravi laboratorij. Kad kažem pravi, onda znači po zakonskim propisima, to su vrlo zahtjevne stvari; ambulantu obiteljske medicine; sve specijalističke ambulante koje Zakon određuje za Dom zdravlja, a to su preventivne grane, to znači: pedijatrija, zaštita djece do 15 godina, športske cjece, dispanzer za zaštitu žena i trudnica, antituberkulozni dispanzer (jer je tu ova bolest u porastu, ako prati ovakve prilike); povremene specijalističke ambulante, medicinu rada i ljekarnu, te dio odjela neuropsihijatrije. A zdravstvene stanice u Zoviku i Špionici bi bile uređene onako kako to treba biti. Sa mini laboratorijem, da čovjek mo' e kad dođe, tamo izvaditi krv, pregledati urin, one, elementarne stvari.

HG: Kada očekujete završetak gradnje ovog, za općinu Ravne-Brčko izuzetno značajnog zdravstvenog objekta?

Dr. HUDOLIN: Pa evo, sada očekujemo, zahvaljujući donaciji crijeva od rudnika Kreka i tvornice "Siporex", da bi s ranog proljeća imali pokriven objekt. Pokriven, a onda bismo prešli na unutarnje radove. Za Dan ove institucije (a to je 3. XI. '93., kada je osnovana) imamo nakanu da stavimo sve to u uporabu.

HG: Prešli bismo sada i na nešto šire teme: Što možete reći o situaciji u zdravstvu Bosanske Posavine?

Dr. HUDOLIN: Situacija sa zdravstvom u Bosanskoj Posavini nije baš naročito zadovoljavajuća. Dom zdravlja sa dva stacionara u Odžaku, uništen je tijekom rata. U Domaljevcu odnosno u Bosanskom Šamcu je to praktično svedeno na jednu ambulantu. Nešto prostora se sada napravilo u Orašju zahvaljujući velikom naporu dr. Kosa i njegovih suradnika. Dom zdravlja polako, ali sigurno prerasta u jednu županijsku bolnicu. Zajedničkim zalaganjem dr. Kosa, mene i još nekih ljudi, uspjeli su izvršiti adaptaciju prostora iznad ljekarne i dobiti CBR-ove (neuropsihijatrijske Centre bolničke rehabilitacije).

Politički pesimizam: gubitak povjerenja u pojedince i institucije

HG: Dobro, zahvaljujem Vam. Htio bih Vam postaviti i jedno pitanje koje se tiče politike. Kako biste stanje u cijeloj BiH ocijenili, s obzirom na arbitražu za Brčko?

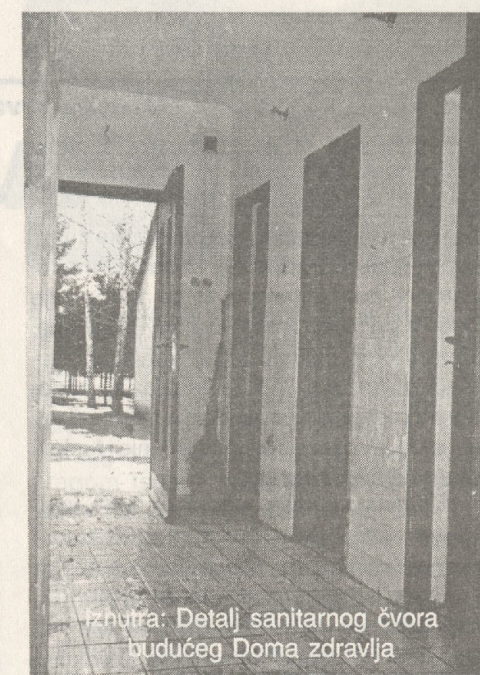
Dr. HUDOLIN: Slušajte, ja sam, glede tog raspleta oko Brčkog, politički pesimist. Po mojoj općoj i osobnoj prosudbi mislim, da ideja da grad Brčko - bez obzira na to koliko ona bila utemeljena - pripadne Federaciji, neće proći. Igra je velikih razmjera i mi smo samo statisti. Odlučuju nažalost drugi. Koliko smo mi tome doprinijeli da odlučuju drugi, to će povijest pokazati, odnosno budućnost.

Znate, Dayton je jedan Akt koji su napravili moničnici da bi - po njima - zločestu djecu, doveli u red. Poduzeli stanovite mjere i odredili pravila: ti u ovu sobu, ti na koljena, itd. I tamo je to rečeno. Oni su

odlučili kako su odlučili, nisu oni baš puno vodili računa ni o našim pravima, ni o našim činjenicama. To u politici ne postoji. U politici postoje samo dvije stvari: uvijek postoji samo moć i ostvarenje cilja, onoga koji ima moć u rukama. A politički privid - politika - je priča, zašto je nešto napravljeno. To se onda umota u staniol, pa se kaže to je napravljeno, radi toga i toga, itd.

HG: Na kraju, recite nam nešto o budućnosti ovog dijela Posavine, kako je vidite s obzirom da ste Vi u taj dio toliko mnogo već uložili?

Dr. HUDOLIN: Pričamo o budućnosti, opstojnosti. Narod će opstati ako bude imao svoje zdravstvo, svoje škole, svoje crkve, itd. Ne mislim u tom smislu "svoje", da to bude obilježeno na svakom kutu s hrvatskim barjakom. Mi stalno ponavljamo "svoji na svome", mislim, za to "svoji na

Detalj sanitarnog čvora budućeg Doma zdravlja

svome" treba uložiti trud. Mi jesmo svoji i na svome smo, ali mi kao da pri tom hoćemo kazati: " mi bismo da smo svoji na svom, ali da nam bolnicu naprave Amerikanci ili netko drugi, a mi da kritiziramo..."

Treba sazreti uvjerenje u društvu o tome, što je narodu važno. Međutim, mi o tome samo pripovijedamo, a u biti smo vrlo sebični i vrlo okrenuti sebi. Nas je rat

možda natjerao da se branimo. Koliko smo to mi veliki domoljubi i branioci hrvatski, itd., pokazuje se i na ovom objektu Doma zdravlja. Da je bilo samo po domaćim snagama, čini mi se ne bismo napravili ni šupu.

Radi se o jednom fenomenu, koji bih volio da ga Vi kao osoba, kao intelektualac, kao čovjek iz sredstva priopćavanja, obradite, da usmjerite ljude na to, što se to zapravo ovdje dešava, da se stvarao i grupe stvaralaca nalaze - jer mi opetujemo gluposti iz prošlosti - nalaze, na vjetrometini, nalaze se u poziciji da im netko stalno gura u točkove, među žbice, klipove, da pokušava da odgura probleme na para-kolosijek - je l' to jad i nemoć drugih, koji ne mogu ništa napraviti, pa onda...; je l' to ona priča o lijepoj i ružnoj curi, o dobrom i lošem čovjeku?...

To je društveni fenomen o kojem treba netko ozbiljan povesti brigu. To je ozbiljan fenomen; šta se zapravo dešava u glavama naroda, pojedinaca i socioloških grupa? Da li je to premor, da li je to beznađe uvjetovano političkom situacijom, da li je gubitak povjerenja u pojedince i institucije, ili je to kolektivan jad. Vjerojatno mi ulazimo u psihološko razdoblje kolektivnog jada. Kolektivnog jada, bolne patnje. Bolnog postojanja.

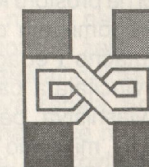
Mi sad, kada smo ostvarili vjekovni san, kad smo stvorili svoj prostor ili ćemo ga dobiti, mi sada kao da nismo zadovoljni što ga imamo i kao da ne želimo dati doprinos općem razvoju. Postoji jedna potreba za duhovnom obnovom. Ona se sastoji i od masu drugih elemenata. Trebalo bi izvršiti gospodarsku obnovu, psihološku obnovu, sociološku obnovu, kulturološku obnovu, itd.

Duhovna obnova je u zaštiti svog zdravlja. Treba voditi brigu o svom zdravlju, sudjelovati u osiguranju sredstava za svoje zdravlje: prosvjeđavati, da se podupirati ovakve graditeljske poduhvate, a ne izlagati ih kritiziranju. Čak i u tursko doba - koje ima mnogo negativnih ali i dosta pozitivnih stvari, smatralo se da su svi oni ljudi - bez obzira na vjeru - bili veliki, ako su napravili ćupriju, ako su napravili sakralni objekt, ako su obzidali izvor...

Razgovarao: Romeo KNEŽEVIĆ

NEKA RADOST USKRSA UDE U SRCA ONIH KOJI MU SE RADUJU, A SVOJOM PORUKOM UNESE MIR, LJUBAV I DOBRO U NAŠE VRIJEME I NAŠU NAPAĆENU ZEMLJU.

HRVATSKA DEMOKRATSKA ZAJEDNICA BOSNE I HERCEGOVINE OPĆINSKI ODBOR TUZLA

POVRATAK VLASNIŠTVA I TRADICIJE

Općinsko vijeće Tuzle konačno je prihvatilo prijedlog za utvrđivanje lokaiteta kompleksa objekata Katoličkog

školskog centra na prostoru kod Ulice maršala Tita, na mjestu nekadašnjega Kloстера. U obrazloženju usvojenog Prijedloga među ostalim stoji, da se Katoličkome školskome centru sv. Franje od strane općinskoga Tajništva za prostorno uređenje i zaštitu okolice, na lokaciji bivšega Kloстера izdaje urbanistička suglasnost za izgradnju školskog centra ukupne površine 7.200 metara četvornih. Iako je zahtjev prvobitno odbijen pod izgovorom da bi objekt bio "glomazan i neprimjeren postojećem ambijentu", na inzistiranje Katoličkog školskog centra Tajništvo je ipak dalo načelnu urbanističku suglasnost za izgradnju Centra na prostoru nekadašnjeg Kloстера.

Općinsko vijeće tajnice za prostorno uređenje i zaštitu okolice Emine Zaimović zbog zahtjeva Katoličkog školskog centra mora se mijenjati i Regulaijski plan starog gradskog područja, po kome je bilo predviđeno da se na traženom prostoru gradi niz stambenih objekata. Ovaj plan napravljen je prije rata, kada KŠC još nije postojao.

Zahtjev KŠC datira od prošle godine i u njemu nema ništa sporno. Glavni problem zapravo predstavljaju objekti Pedagoškog zavoda i Zavoda za socijalni rad, jer su oni smješteni na spornom prostoru. Budući da je Općinsko vijeće usvojilo prijedlog po kojemu se taj prostor dodjeljuje KŠC za izgradnju njihovih objekata, općina Tuzla će morati tražiti nove lokacije za smještaj Pedagoškog zavoda i Zavoda za socijalni rad, - pojašnjava tajnica Zaimović i dodje kako se nada da neće biti nikakvih problema glede izgradnje objekata KŠC na prostoru kod Ulice maršala Tita.

U KŠC su nam kazali kako je za njih bio neprihvatljiv alternativni prijedlog Tajništva da se objekti KŠC-a grade na lokaciji kod kina Mladosti, između srednje Ekonomske škole i Osnovne škole Pazar, u kojoj trenutno djeluje KŠC. Ravnatelj KŠC-a fra Mladen Jozić ističe kako je ovo jedina školska ustanova u županiji koja nema svoj radni prostor.

Smatram da je sasvim logično što mi tražimo da se Centar gradi na prostoru koji je i prije pripadao Crkvi. Napominjem da je prostor na kome je trenutno Pedagoški zavod, u vlasništvu Provincijalata časnih sestara. Zbog tradicije i vlasništva, pa ako hoćete i atraktivnosti lokacije, mi nismo htjeli odustati od svog zahtjeva. Obrazloženje općinskog Tajništva kojim je prvobitno bio odbijen naš zahtjev, očito nije stvarno. Tajništvo zapravo nije znalo što uraditi sa

Školski kompleks od 7.200 četvornih metara za općinsko je tajništvo bio glomazan i neprimjeren postojećem ambijentu (Fra Mladen Jezić: Logično je tražiti da se Centar gradi na crkvenom zemljištu Provincijalata časnih sestara) Sredstva za početak gradnje već osigurana

Zavodom za socijalni rad i Pedagoškim zavodom. Međutim, to nije naš problem - kaže fra Mladen Jozić.

Ipak, izgleda da više neće biti većih poteškoća oko izgradnje Katoličkog školskog centra na prostoru bivšeg Kloстера. Izgradnjom Centra konačno bi se stvorili prostorni i svaki drugi uvjeti za odvijanje normalne

nastave u postojećoj Općoj realnoj gimnaziji, te pučkoj školi koja bi također trebala početi s radom. Naravno, novi objekt će olakšati i daljnje školovanje i naobrazbu sadašnjih 130 učenika Gimnazije, koji, samo zahvaljujući razumijevanju ravnatelja Osnovne škole Pazar Emine Šišića, uspijevaju normalno pohađati nastavu. Vrhbosanska nadbiskupija, koja je osnivač KŠC-a već je osigurala dio sredstava za izgradnju školskih objekata.

Dejan Jazvić

Obnova hrvatskih sela

HRVATSKA SELA '97.

Na prostoru Tuzlasno-podrinjske županije djeluju 103 vladine ili nevladine međunarodne humanitarne udruge, što je više nego u svim ostalim dijelovima BiH skupa. Unatoč tomu, nekada bogatim hrvatskim domaćinstvima u okolici Tuzle sada su nedostupni cestovni, vodovodni i elektro prilazi, te uskraćeno ambulantom liječenje i funkcionalne školske zgrade

Pučanstvo Lipnice pitku vodu iz Tuzlanskoga vodovoda dobija tek svaki četvrti dan, a korištenje lokalnih izvora nije moguće zbog radioaktivnih zračenja. Nerijetko se dešavalo da bolesnici iz Drijenče ne stignu na vrijeme u bolnicu zbog neuvjetnog makadamskoga puta, jedinom vezom sa Tuzlom; Grabovičanima je napon sruje svega 150 volti, te se ne mogu služiti kućanskim aparatima, niti gledati televiziju; u Brgulama je tamošnja osnovna škola pretvorena u prihvatilište za prognanike, a nastava se održava u preuređenom restoranu; Ljubače su zagađene otpadnim vodama iz švedskoga kampa SFOR-a...

Ovakvom stanju u hrvatskim selima oko Tuzle razlog je loše ili gotovo nikakvo održavanje tijekom rata, ali i zapostavljenost od humanitarnih organizacija koje postoje u Tuzlansko-podrinjskoj županiji. Niti jedna, od ukupno 108 koliko ih ima na ovome prostoru, nije pokrenula nikakav projekt za obnovu ovih naselja i pomoć pučanstvu, osim Švedske državne agencije spasa (SRSA). Ova humanitarna organizacija je prije dva mjeseca, u suradnji sa Općinskim odborom HDZ-a Tuzla, započela prikupljanje podataka o prioritetnim objektima koje treba obnoviti. Aplikacije su putom temeljnih ograna HDZ-a, ispunjene za 19 naseleljenih mjesta gdje su Hrvati u većini, ali ne isključivo pučanstvo (to je bio "politički

preduvjet"). Za ovaj projekat obnove, čiji je radni naziv "Hrvatska sela '97", potrebno je izdvojiti oko tri milijuna njemačkih maraka. Prioritet obnove su kategorizirani: za obnovu pučkih škola planirano je utrošiti oko 700 tisuća njemačkih maraka, za putove 930 tisuća, za telefonske veze 370 tisuća, za ambulante 160 tisuća i još oko 400 tisuća njemačkih maraka za ostale troškove obnove.

Ovime će se ipak, pomenuti objekti samo dovesti u funkcionalno stanje, jer, kako su izvjestili z SRS-a, stanje je u tim naseljima izuzetno zapušteno i za potpunu obnovu je potrebna sveobuhvatnija inicijativa. Većinu sredstava će osigurati ECHO, iz proračuna Europske unije za pomoć BiH, o čemu će konačna odluka biti donesena krajem ožujka, te švedska humanitarne organizacija SIDA. Odmah nakon pronalaženja donatora, započet će izvedba radova. Radove će uglavnom izvoditi lokalne firme, što će otvoriti mogućnost privremenoga uspošljavanja pučanstva ovih naselja.

Jedan od razloga započinjanja ovoga projekta jest i dovođenje "ovih naselja u red" pred povratak prognanika iz Europe, posebice Njemačke, kamo je iz Soli tijekom rata izbjeglo najviše Hrvata. Procjena je šveske Agencije i ovdašnjih hrvatskih institucija da je iz Soli otišlo oko 10 tisuća Hrvata, to jest oko jedne trećine predratnoga hrvatskoga pučanstva. "Zeleno svjetlo" ovome projektu dali su i načelnici Tuzle i Čelića, te županijsko ministarstvo za obnovu i razvoj, čija su mišljenja bila neophodna za realiziranje projekta. Iz SRSA-e vjeruju kako će novci za projekt biti na vrijeme odobreni, te da će radovi na obnovi i rekonstrukciji započeti već sredinom proljeća.

Gabriela Banović

NIKOLA ŠOP, PUTNIK "NAJMANJI NA SVIJETU CIJELOM" I NJEGOV PRIJATELJ KRIST

Nikola Šop je pjesnik čiju 15. obljetnicu smrti obilježavamo ove godine. U vremenu vraćanja Bosni, prepoznavanju i potcrtavanju njezinih veličina, istovremeno negiranju i zaboravljanju njezinih hrvatskih krvih žila i hrvatskog srca, Nikola Šop se nameće kao ime s kojim zadnjih godina rado prijateljuju ljubitelji poezije. Negirajući naše hrvatstvo i nestručno nas gurajući u nesigurnost ponovnog traženja identiteta, naši dušebrižnici ne spominju sintagmu - bosanski latin. Tako su, naime, Hrvate zvali, a i danas zovu kad nas obilježavaju kao ljude od nepovjerenja i prevrtljivce. I Šopa, hrvatskog pjesnika iz Bosne zvali su bosanski latin. A on, samozatajni sin Jajca, srca srednjovjekovne Bosne, ponio je u svijet slike s onu stranu Plive, ponio je svoje krajolike, svoj bosanski odnos prema vrijednostima i svijetu, svoj odnos prema Bogu, životu i smrti. Kad ga čita i onaj tko ne zna odakle dolazi Šop i koju kulturu i odgoj baštini, osjetit će jednostavnost i prostodušnost, odanost i iskrenost bosanske duše. Nema napora u praćenju pjesnikove misaone biti, nikada se nećemo zamoriti i odustati od razgovora s pjesnikom.

Šop je bio obrazovan i vrstan poznavatelj zakona stihova. Nitko od kritičara o njemu ne govori, a da ga ne poredi s Jamesom Franciscum, francuskim simbolističkim pjesnikom. Pa ipak, ni oni najneobrazovaniji ljubitelji lirike ne zastaju pred Šopom kao pred nepoznanicom. Prijatelj malih ljudi i kad je tužan ne opterećuje, a kad je vedar razgaljuje dušu jednostavnih i onih mudrih istovremeno, onih s visokim kriterijima i onih što se lako zadovolje.

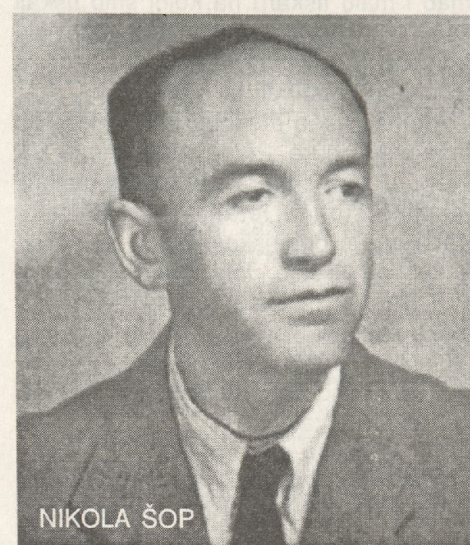
Nikola Šop na svom putu do zvijezda imao je jednog prijatelja kojeg nije slučajno odabrao. Svi mi što smo odgajani uz šapat naše starinske bosanske molitve:

Križom se križam, pod križ ligam.

Križ me čuva s včera do svita.

Bog i Gospa do vika..., od najranijih dana upućivani smo na tog sigurnog prijatelja koji stoji kao svjetlost što joj se svi okrećemo i računamo na nju. Tu se mi prepoznajemo. Tu smo mi svoji. Mi i Nikola Šop. Mi i Krist. Pjesnik se nije posebno upoznao s Isusom, zato ga nije ni nama u svojoj poeziji nigdje posebno predstavio. Šta on nama ima predstavljati zajedničkog prijatelja?! Prijatelj moga prijatelja, meni prijatelj. On mu, naprosto, uputi poziv da ga posjeti. Krov pod koji ga poziva je običan bosanski niski krov, na čijim se vratima mora sagnuti glava pri ulasku. Pjesnik ne kaže: "Nisam dostojan da uniđem pod moj krov..." Dapače!

Svi smo ulazili u te naše stare kuće. Nasuprot vratima, obično poviše, iznad ljudskog stasa, na zidu vise slike Isusa i

NIKOLA ŠOP

njegove majke. Kako se ne bi desilo da netko svjesno ili nesvjesno uniđe u kuću, a da ne pogne glavu pred tim svetinjama, naši su ljudi pravili malo niža vrata i tako određivali stav u kojem se ulazi.

Razgovor s gostom u pjesmi "Poziv dragom Isusu" zapravo je svakidašnja jadicovka.

"I kako jedni uvijek nose haljine stare.

I kako drugi uvijek nose haljine nove.

I kako ima sedam brižnih dana.

O Isuse, i svaki je ko što je bilo juče..."

Ponudit će mu pjesnik jedinu postelju u stanu, a on će se gostoljubivo skupiti na klupi. Gost je do te mjere blizak prijatelj da ga ništa ne sablažnjava. Pred njim ne treba ništa kriti. On nema pristojna odijela, dobrih cipela, nema lijepog šešira. U pjesmi "Kuda bih vodio Isusa", Šop se nudi da u jednoj noći sve obavi za svoga prijatelja. Poznate riječi s desete postaje Križnog puta: "Oh, strahote! Gol stoji Bog koji sve odijeva (...). Zbog naše tašte gizde i puste taštine mora on podnositi toliku sramotu, mora biti bez odijela da nas zaodjene odijelom nedužnosti koju smo izgubili sramotnim mislima, riječima i djelima", vode pjesnika vrlo određeno prvo do krojača, onda k postolaru, pa šeširdžiji i krčmaru. Siromašni prijatelj Isus, u novom rohu, vidjet će ljude koje neće moći prepoznati. Izgubljeni i pijani, oni ga se odriču i pri trećem pijetlovom krik, ništa se ne mijenja na bolje. Spušteni obod šešira što je trebao sakriti bol od kojeg je Isus zateturao, izdajnički je pao s glave zajedno sa aureolom i Isus je - običan čovjek, ostavljen od svih da trpi.

Toga Isusa kojeg susreće u raznim prilikama pjesnik će pozvati i u Bosnu, u svoj grad. Ponudit će mu kruh i sol "po drevnom običaju naših sela", kako veli. Odvest će ga i pokazati mu prazne ham-

bare, štale i torove, prazni grad. Sve je tako prepoznatljivo u tom nesadržajnom ambijentu. Pa ipak, Krist u nevjerici pita: "Koja je ovo zemlja?"

Zbilja je li moguće da Krist, s vremena na vrijeme zaboravi ovu zemlju? Ili ju ne može prepoznati? Ili smo možda mi ona braća za stolom što ih nije poznao. Ni kad treći pijetlovi zapjevaju, mi se ne sjetimo opomene i ne zaplaćemo gorko.

Kada ga pjesnik sugestivno opomene: "O Isuse, pa to je Bosna,

Ti to znaš!", Isus ne kaže ništa.

On, čija o klin obješena aureola osvjetljava, inače samo uljanicom osvjetljen prostor, umoran će zaspati.

U nekoj drugoj prilici kad mu pjesnik donese kruh za večeru i zateče ga kako čita novine, mi vidimo Krista punog tuge, kako mu se lice mračni dok preljeće od vijesti do vijesti. Kako naći ispriku za te nepoznate što u ljudska srca ubrizgavaju čemer i mržnju. Oni kleveću i lažu, pretjeruju i ubijaju nadu. Pjesniku je neprijatno, pa kaže:

"Čime ću moći da te tješim u tom času, Stojeći pred tobom sav stidom obuzet?"

I da li bih imao dosta s nage u svom glasu,

Kada bih pred tobom branio ovaj svijet?"

I on ostavlja Isusa samog. Želio bi braniti ljude, nalaziti za njih isprike, ali to nije lako. Kada bi to bio neki salonski Krist, Krist iz velikih sjajnih Katedrala, možda bi mu i mogao pričati o našem životu i tako pravdati našu zloću. Ali, ovaj Šopov Krist jedan je bosanski čovjek. On sve zna i vidi. Njegova se aureola svako malo krivi i pada. To je sve do te mjere približno bosanskom življenju, da se mnoge stvari mogu i moraju rješavati samo molitvom i to molitvom u svakoj prilici i za sve.

Pjesnik moli za sluškinju, za staroga psa čuvara, moli da ne bude više pjesnik, i na kraju za vedru smrt! Nije to ona skrušena molitva, uplašenog smrtnika, nego vedra pjesma onog koji je radostan. Šop moli da umre u zavičaju, pod dragom kruškom, uz daleku pjesmu žetelica, na uzglavlju od mladog sijena, u mirisu pokošene trave žita. I moli za krijesnice, za svjetlo koje treba u ovom mraku Bosne. Ta želja da se barem umre u zavičaju kad se u njemu ne može živjeti (a zar se baš ne može?), želja je svih naših ljudi koji su povjerovali onima što im kažu da ovo nije njihova zemlja. Šop poziva Krista u posjet kod nas, sve mu pokazuju, približava nas njemu. Pozovimo ga u svoje kuće, iskoristimo situaciju koju nam je pružio naš pjesnik, Hrvat, bosanski latin, Nikola Šop, čiju obljetnicu smrti ove godine slavimo.

M. P.

Razgovor sa gospodinom Jurom Kordićem

HG: Gospodine Kordić, započet ćemo razgovor sa uobičajenim pitanjem. Odakle ste, recite nešto o svom podrijetlu!

KORDIĆ: Rođen sam u Humu, u Hercegovini 1925. Otac mi je bio željezničar. Kad sam imao dvije godine premješten je u Doboju gdje sam završio osnovnu školu i četiri razreda građanske škole. Potom sam u Sarajevu pohađao tehničku školu, strojarškog smijera do 1941. godine. Po završetku škole mobiliziran sam u hrvatsku vojsku. Imao sam obuku u Bjelovaru, a iza toga sam služio kao domobran u Zagrebu i Petrinji. Demobiliziran sam 16. lipnja 1943. godine, kao privremeno nesposoban za daljnje služenje vojne obveze. Vratio sam se u Doboju i tu dočekao konac Drugog svjetskog rata. Po povratku iz vojske sam primljen na željeznicu, u sekciju za održavanje pruge.

HG: Završetak rata Vas je zatekao u Doboju. Kako je tamo tada bilo?

KORDIĆ: Vrlo brzo iza rata u Doboju je osnovana Sekcija za obnovu pruga u Bosni i Hercegovini. Za prvog poslijeratnog direktora je postavljen ing. Aleksandar Vojnović. Bio je u partizanima i došao sa činom pukovnika. Ja sam imenovan za zamjenika direktora, s napomenom da će ing. Vojnović tu raditi par mjeseci. Onda bi bio premještan u Beograd, a meni je obećano da ću ga ja naslijediti.

HG: Znači li to da Vas je nova vlast dobro prihvatila? Jeste li se uključili u Partiju?

KORDIĆ: Tada je bilo vrlo malo stručnih i školovanih ljudi, pa smo mi mladi školovani ljudi mogli dobro prosperirati, ali pod uvjetom da se uključimo u KP. Za nas Hrvate i katolike to je bio vrlo težak izazov. Međutim, nisam se mogao odlučiti da uđem u Komunističku partiju. I ne samo ja. Mnogi Hrvati su to odbijali, posebno nakon svih zlodjela OZNE prema našim ljudima. Često sam dobivao pozive na partijske sastanke. Neki su se posebno oko toga trudili da nas koji zatežemo sa ulaskom u Partiju uvjere kako je to napredno i potrebno. Ipak nikad nisam postao članom Partije.

HG: Kad ste već spomenuli Partiju, sjećate li se prvih poratnih izbora u bivšoj Jugoslaviji?

KORDIĆ: Prvi izbori su bili 11. 11. 1945. godina. Partizani su javno govorili da se može osnovati više partija i da one mogu sudjelovati ravnopravno na izborima sa Komunističkom partijom. Međutim, sve je bilo drukčije. Ja sam se uključio u HSS (Hrvatska seljačka stranka). Tada je HSS vodio Šutej. Dr. Vlatko Maček je bio u emigraciji u Parizu. Bilo nas je nekoliko koji smo radili oko promičbe HSS-a.

Naravno, nismo to smjeli javno raditi. Obilazili smo ljude i uvjerali ih da ne glasuju za komuniste. U svom stanu sam imao i malu tiskaru na kojoj smo tiskali letke. Sa mnom je na tiskanju tih materijala radio Berto Bevanda. Radili smo noću, a noću smo i rasturali taj materijal.

Vrhunac naše drskosti je bio desetak dana pred izbore. Prvog studenog na Svi Svete, u zoru smo ja i Bevanda rasturili nekoliko stotina letaka po katoličkim grobaljima u dobojskom kraju, jer narod taj dan, po običaju, dolazi na groblja. Dok je UDBA za to doznala, ljudi su već mnogo letaka pokupili i odnijeli svojim kućama. Taj letak je kružio iz ruke u ruku. Ipak, 5. 11. 1945. u moj ured su došla dva udbaša i odveli me u zatvor.

HG: Zašto su vas uhitili?

KORDIĆ: U početku sam mislio da me je netko izdao. Budući da me do izbora nisu ništa ispitivali, bio sam uvjeren da se radi o tome, pa me žele skloniti, kako ne bih vršio promidžbu. Međutim, kad su prošli

izbori, vidim ja da je vrag odnio šalu, kako se ono kaže. Tek je tada započela tortura. Doduše, pitali su me i o letcima. Sve je govorilo da nisu znali da sam ih ja baš rasturao... ali, ipak me nisu puštali iz zatvora. Zanimalo ih je moje članstvo u HSS. Osuduku su me u samicu, gdje sam ostao pedeset i četiri dana. Nakon dvadeset i dva dana posjetila me je u samicu delegacija Komiteta iz Doboja. Obećavali su mi dobru perspektivu ako revidiram svoj stav i pristanem da se uključim u Partiju. Kad sam to odbio, ostao sam pod istragom još tri mjeseca. Potom su me prebacili u Sarajevo na vojni sud i tu sam osuđen na dvije godine strogog zatvora.

HG: Sjećate li se nekih ljudi koji su bili slično osuđeni kao i Vi?

KORDIĆ: Bilo ih je mnogo. Posebno se sjećam Ilije Bošnjakovića sa Plehana. Tu smo se sprijateljili i to prijateljstvo traje do danas.

Tokom tamnovanja smo upoznali i svoje buduće supruge s kojima smo se oženili

poslije zatvora. On sa Olgom Stičić, a ja sa Slavicom Krolo.

HG: Kako su njih dvije prošle na sudu?

KORDIĆ: Slavica je nakon istrage koja je trajala nekoliko mjeseci puštena kući, a Olgica je osuđena na tri godine zatvora.

HG: Kako ste prošli nakon osude? Neki su mi ljudi, koji su doživjeli istu sudbinu, pričali da je bila sreća kad vas osude. Tada je neizvjesnost prestajala.

KORDIĆ: Baš je tako. Budući da smo moj prijatelj Ilija i ja bili školovani, odmah su nas uključili u neke zatvorske poslove. Ja sam bio intendant. Obilazio sam sve sobe, pratio brojno stanje itd. Ilija je radio na nekim administrativnim poslovima, tako smo se mogli vidati svaki dan. Izdržali smo po dvije godine zatvora i pušteni kućama.

HG: Ispričajte nam nešto o drugim ljudima u zatvoru.

KORDIĆ: Moram vam reći da se može napisati nekoliko knjiga o tome što sam sve doživio i vidio.

Pošto sam bio intendant svaki sam dan pratio brojno stanje svih paviljona, odnosno soba i samicu. U zatvoru je redovito bilo između 500 i 650 zatočenika.

Interesantno je da je od toga broja bilo 150 svećenika i to 80 do 90% katoličkog klera.

Posebno su me se doimale samice u kojima su redovito boravili osuđeni na smrt. Svakog bi dana pred zoru tzv. "marica" odvozila te nesretnike na strijeljanje. Koliko je tu pobijeno nevinih ljudi! Nikad mi se neće izbrisati iz sjećanja sudbina jedne mlade djevojke. Imala je oko 20 godina. Visoka i vrlo lijepa. Zvala se Marija. U samicu je provela dva mjeseca. Jednog jutra, pet-šest dana pred njezinu smrt strijeljanjem, učinilo mi se da je vidim kao anđela sa bijelim krilima, svu u bjelini. Ta slika me prati cijeli život. Ne mogu vjerovati da je to bila neka moja halucinacija. Često smo razgovarali. Tješio sam je u nadi da će ipak biti osuđena na zatvor kao i ja, ali su, na žalost, i Mariju odvezla crna kola u pravcu odakle se nitko nije vraćao. Tako je ugašen jedan mladi život. Optužena je zato što je u vrijeme rata u njenoj kući stanovao njemački oficir. Osumnjičili su je da je bila špijun. U to ne vjerujem ni danas. To je bila mlada djevojka. Kad je počeo rat mogla je imati petnaestak godina. Još pravo dijete koje je sazrijevalo u surovom ratnom vremenu. Tu se radi samo o još jednoj, od tisuće komunističko-boljševičkih žrtava kojima su utjerivali strah u ljude i tako lakše održali vlasti.

HG: Kad ste izašli iz zatvora, kako je dalje išlo?

KORDIĆ: Ubrzo sam se zaposlio u građevinskom poduzeću "Ozrenka" u Doboju. Tu sam proveo samo devet mjeseci do novog uhićenja. Opet su me osudili na godinu dana zatvora. To mi je posebno palo teško. Puno teže nego prvi put. Glavninu ovog vremena sam proveo u zatvoru u Tuzli. Pa kad sam to odslužio, vratio sam se u "Ozrenku" gdje sam ostao do 1951. godine. Tada sam prešao u Tuzlu zaposlio se u poduzeće "Tehnika". U Tuzli sam ostao do današnjeg dana.

Uvidjevši da se je "s rogatim teško nositi", povukao sam se iz politike i posvetio športu. Položio sam ispit za nogometnog suca savezne kategorije.

HG: Što sada radite? Bavite li se športom ili politikom?

KORDIĆ: Sada sam umirovljenik. Pratim športska događanja. Nisam više sudac.

Što se tiče politike, to me sve više zaokuplja. Kako se ono kaže, jedva sam dočekao slobodne izbore 1990. godine. Odmah sam se uključio u organiziranje HDZ-a. U prvom Inicijativom odboru sam čak predložen i za prvog predsjednika Općinskog odbora HDZ-a. Nažalost, nisam se mogao prihvatiti jer sam tih dana morao ići na operaciju oka u Zagreb. Moram priznati da sam se poslije propasti komunista osjećao kao da sam se nanovo rodio. Čekao sam to čitav svoj radni vijek i zahvaljujem Bogu što mi je dao da to doživim.

HG: Koji su vam planovi za budući rad?

KORDIĆ: Želja mi je pomoći HDZ-u, HSS-u i drugim hrvatskim strankama u borbi za demokratska prava Hrvata na ovom prostoru i u cijeloj Bosni i Hercegovini. Hrvati se ne smiju, u bitnim stvarima hrvatskih interesa i općeg dobra, između sebe gložiti. Kad smo konačno, nakon tolikih stoljeća, uspjeli stvoriti jedinstvenu Hrvatsku i Federaciju Bosnu i Hercegovinu, ne smijemo dopustiti da nam to sada propadne. Treba sve učiniti da se ovo sačuva i za nas i za buduća pokoljenja. Ne smijemo od gotovine napraviti veresiju.

HG: I na koncu, recite nam nešto o našem Glasniku!

KORDIĆ: Ponosan sam na naš Hrvatski Glasnik. Koliko mi je poznato to je prva novina u toku ovog rata u Bosni i Hercegovini sa hrvatskim imenom. Redovito ga pročitam.

Naravno, treba još mnogo toga uraditi kako bi bio još čitaniji. Čini mi se da biste trebali raditi više na promidžbi, kako bi svaka hrvatska kuća postala redoviti pretplatnik.

Hvala Vam što ste mi dali priliku, uz napomenu da je ovo samo jedan dio od onoga što bi čovjek mogao ispričati nakon ovako provedenog života. Nadam se da će biti još prilike za to!

N. M.

Hrvatskom pučanstvu u Bosni i Hercegovini

SRETAN USKRS

SVIM RIMOKATOLICIMA SRETNE I BLAGOSLOVLJENE USKRSNE BLAGDANE ŽELE FRANJEVCI SAMOSTANA SV. PETRA I PAVLA U TUZLI

Generalni konzulat Republike Hrvatske Tuzla

IZMIKSANA PRIVREDA

Česti gosti u Bosni i Hercegovini, a time i u TPV, su stručnjaci Svjetske banke. Oni žele pomoći obnovu i razvoj gospodarstva u Bosni i Hercegovini, a akcentat stavljaju na privatizaciju, i razvoj prosperitetnih djelatnosti.

Žele narodu otvoriti oči da sam brine o svojoj budućnosti. U razmršavanju tog čvora najhitnije je uspostavljanje odnosa između države i privatnog sektora.

Nedavno je u Tuzli održan skup od stotinjak predstavnika privrednih subjekata, na kome je promovirana Studija Svjetske banke o razvoju privatnog sektora. Stručnjaci Svjetske banke su unazad godinu i pol analizirali stanje u 150 firmi u Federaciji Bosni i Hercegovini, i 25 firmi u Republici Srpskoj. U zadnjih 15 godina eksperti Svjetske banke iz Washingtona napravili su 30 projekata o promjeni strukture nacionalnih privreda s ciljem privatizacije. Na savjetovanju u Tuzli svjetski eksperti su saopćili da su svi ti projekti postigli dobre rezultate. Nema razloga da to ne bude i u državi BiH, ako se, naravno, projektirani zadaci budu ostvarivali i provodili.

U ime Centra za menadžment i informacione tehnologije Fonda otvoreno društvo BiH, nastupio je i referirao prof. dr. Zlatko Lagumdžija. Bili su tu i predstavnici Ekonomskog instituta Tuzla, s kojim ovaj Centar iz Sarajeva uspostavlja trajnu suradnju, predstavnici Ekonomskog fakulteta Sarajevo (prof. dr. Meho Bašić), kao i brojani tim eksperata Svjetske banke iz Washingtona, a među njima Đorđe Petkovski iz Makedonije, koji tamo dugo radi.

Ako Svjetska banka pravi i projektira programe koji omogućuju transformaciju državne, društvene, u privatnu svojinu, i ako su svi ti projekti dali dobar rezultat u tridesetak zemalja svijeta, zašto onda da ne uspije i projekt i studija što je izrađena za transformaciju privrede Bosne i Hercegovine iz državne u privatnu, zaključak je ovog eminentnog skupa u Tuzli. Valja samo prionuti na posao. Prije svega uvjete za to treba osigurati država, sustavom zakona, i svojom dobrom voljom.

Prof. dr. Zlatko Lagumdžija izvijestio je da je u Studiji Svjetske banke urađene analiza 150 firmi u Federaciji Bosni i Hercegovini, i 25 firmi u Republici Srpskoj. U TPV promatrano je stanje u 33 organizacije. Iz toga je izvučen zaključak šta nam je raditi. Naravno, ako se želimo uklopiti u svjetska zbivanja i razvoj. Sada je, kako je na savjetovanju rečeno, važno uspostaviti konsezus između države i privatnog sektora.

Parafrazirajući nalaze i projekcije iz Studije Svjetske banke, prof. dr. Meho Bašić je obavijestio da eksperti Svjetske banke nude suštinu naših problema, objašnjavaju našu stvarnost i omogućuju projektiranje našeg razvoja i našeg uklapanja u svjetska globalna i regionalna

kretanja. Bit našeg problema je da smo četiri godine "spavali", odnosno ratovali, a da se za četiri godine u privredi svijeta revolucija događala. Drugi ključni problem je promijenjena uloga države, i sve ono u šta se ona ne smije miješati, odnosno što joj je raditi. Eksperti Svjetske banke nude nam izlaz, i o tome se ne može puno razglabati. Ako je ono što su eksperti Svjetske banke sugerirali u tridesetak zemalja svijeta (Koreja, Tajland, Mađarska, neke druge zemlje) dalo impresivne rezultate, zašto da se to ne postigne i u BiH?

Dr. Đorđe Petkovski, iz Makedonije, koji se otisnuo u svijet prije dvadesetak godina, i sada je jedan od eksperata poznate institucije, rekao je privrednicima TPK da je ono što inicira Studija Svjetske banke obiman i složen posao i za tu

cija, izvoz i uvoz, manje opterećenje državnim i administrativnim dadžbinama. Valja imati osigurane suvremeno školovane kadrove, moderne menadžere. Naši menadžeri (mladi i još pomalo naivni) misle da se mogu nositi u korak s menadžerima razvijenog svijeta, tvrde da imaju vlastite vizije razvoja, države, i regije, a ustvari im je sve to u magli, sve još izmiksano da se na tržištu teško mogu snaći, i da će ih ono brzo progutati. Što je s onima koji su stvorili ogromna društvena i državna bogatstva, a danas su na bijelom kruhu, bez posla, na čekanju, ili rade ali slabo zarade? Njima je potreban dobar mentor da ih podučava kako netko nebi pokrao njihov minulni rad, njihovu penziju, deviznu uštedevinu, privremeno otetu imovinu. Narod bi morao pamet u glavu i dobro gledati što mu se sve sprema, kako ga svakovršni profiteri žele osiromašiti, i učiniti zavisnim, dovesti u goli najamni rad. Morao bi dobro razmisliti što to znači kada aktuelna vlast kaže da želimo svoj kapitalizam, da je to, ništa drugo, nego društvo gdje je manjina bogata, a većina siromašna i zavisna.

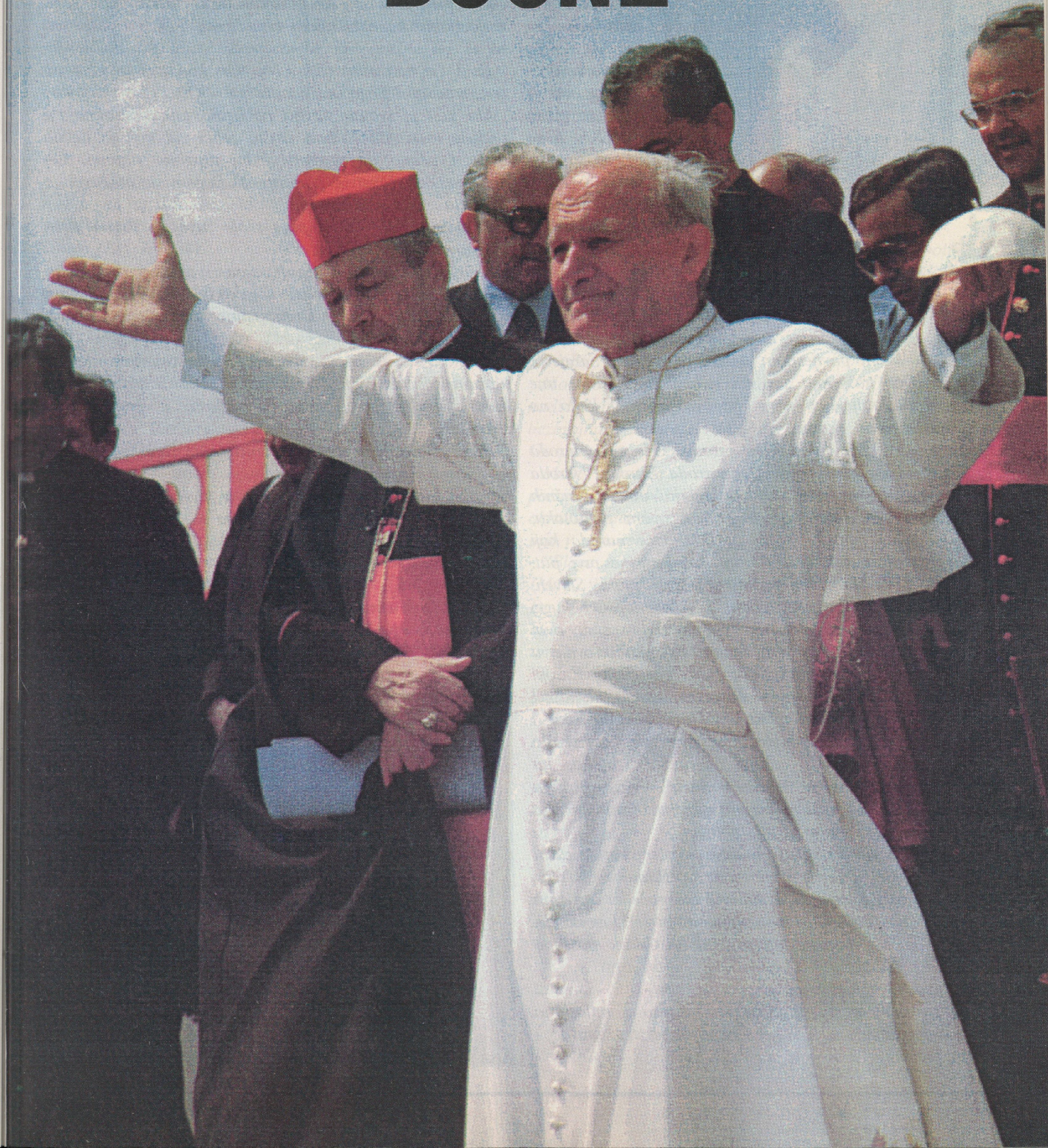
M. BIKIĆ

**SVIM GRAĐANIMA
KATOLIČKE
VJEROISPOVIJESTI
UPUĆUJEMO ČESTITKE
U POVODU
PREDSTOJEĆIH
USKRSNIH BLAGDANA**

**NAČELNIK OPĆINE TUZLA
MR. SELIM BEŠLAGIĆ**

PAPA IVAN PAVAO II. ISTINSKI PRIJATELJ BOSNE

SARAJEVSKA PROPOVIJED SVETOG OCA

"Oče naš, koji jesi na nebesima..." Nalazimo se uz oltar oko kojega se okuplja cijela Crkva koja je u Sarajevu.

Izgovaramo riječi koje nas je naučio sam Krist, Sin Boga Živoga: Sin istobitan s Ocem. Samo on zove

Boga "Ocem" (Abba - Oče! Oče moj!), i samo nas on može ovladati da se obraćamo Bogu zazivajući ga: "Oče", "Oče naš".

On nas uči tu molitvu u kojoj je sve sadržano.

U toj molitvi želimo danas pronaći sve ono što se može i što se mora reći Bogu, našem Ocu, u ovom povijesnom trenutku, ovdje u Sarajevu.

"Oče naš, koji jesi na nebesima, sveti se ime tvoje, dodi kraljevstvo tvoje, budi volja tvoja kako na nebu, tako i na zemlji."

Oče naš... Oče ljudi: Oče naroda. Oče svih naroda koji nastavljaju ovaj svijet. Oče naroda Europe. Naroda Balkana. Oče naroda koji pripadaju obitelji Južnih Slavena! Oče naroda koji ovdje, na ovom poluostrvu, već stoljećima ispisuju svoju povijest. Oče naroda koji su pogođeni nesrećom rata i to, nažalost, ne prvi put.

"Oče naš... Ja, Rimski biskup, prvi papa Slaven, padam na koljena pred tobom i vapijem: "Od kuge, glada i rata - oslobodi nas!" Znam da se u ovoj prošnji mnogi ujediniju sa mnom. Ne samo ovdje u Sarajevu, u Bosni i Hercegovini, nego i u cijeloj Europi pa i izvan njezinih granica. Dolazim ovamo, donoseći sa sobom sigurnost te molitve koju izgovaraju srca i usne bezbrojne moje braće i sestara. Već je prošlo previše vremena kako čekaju da mogu izmoliti, na ovom mjestu, upravo tu "veliku molitvu", Crkve, Božjega naroda. Većje toliko vremena prošlo otkako sam pozvao sve ljude da sudjeluju u toj molitvi.

Kako se ovdje ne sjetiti molitve izrečene u Asizu u siječnju prošle godine? Zatim one u Rimu, u bazilici svetoga Petra u siječnju ove godine? Od početka tragičnih događaja na Balkanu, u zemljama bivše Jugoslavije, **molitva za mir** bila je misao vodilja Crkve, posebno Apostolske Stolice.

Oče naš, "sveti se ime tvoje, dodi kraljevstvo tvoje"... Neka zasvijetli među ljudima tvoje sveto i milosrdno ime. Neka dođe tvoje kraljevstvo, kraljevstvo pravde i mira, praštanja i ljubavi.

"Budi volja tvoja." **Tvoja volja neka se ostvari u svijetu**, poglavito u ovoj izmučenoj zemlji Balkana. Ti ne voliš nasilje i mržnju. Ti zazireš od nepravde i sebičnosti. Ti želiš da ljudi međusobno budu braća i da Te priznaju Ocem.

Oče naš, Oče svakog ljudskog bića, "neka bude volja tvoja, kako na nebu, tako i na zemlji". **Tvoja volja jest mir!**

Krist "je naš mir" (Ef 2,14). On koji nas je učio da se obraćamo Bogu nazivajući ga: "Oče."

On koji je svojom krvlju pobijedio tajnu bezakonja i podjele te svojim Križem srušio veliki zid koji je dijelio ljude i učinio da postanu jedni drugima tuđinci. On koji je čovječanstvo pomirio s Bogom i međusobno ujedinio ljude kao braću.

Zato je jednog dana, prije svoje žrtve na Križu, Krist mogao reći apostolima:

"Mir vam ostavljam, mir vam svoj dajem. Dajem vam ga ne kao što svijet daje" (Iv. 14, 27). U tom trenutku obećao im je Duh Istine koji je ujedno Duh Ljubavi, Duh Mira!

"Dodi, Duše Presveti!" "Veni, Creator Spiritus, mentos tuorum visita...!" "Dodi, Stvorče, Duše Svet, pohodi duše vjernika, poteci višnjom milosti, u grudi štono stvori ih."

Dodi, Duše Presveti! Zazivamo te iz Sarajeva, **gdje se ukrštavaju napetosti između različitih kultura i naroda**, gdje je zapaljen fitilj koji je, na početku stoljeća, prouzročivao Prvi svjetski rat i gdje se, na kraju drugog tisućljeća, koncentriraju slične napetosti koje su u stanju uništiti **narode koje je povijest pozvala na suradnju i skladan suživot.**

Dodi, Duše mira! Po tebi vapijemo: "Abba, Oče" (Rim 8,15).

"Kruh naš svagdanji daj nam danas..." Moliti za kruh znači moliti za sve ono što je potrebno za život.

Molimo da se u raspodjeli dobara među ljudima i među narodima uvijek uzmgne ostvariti načelo **o sveopćem sudjelovanju ljudi u dobrima koje je Bog stvorio.**

Molimo da ulaganje dobara u naoružanje ne naudi ili, ne daj Bože, uništi kulturnu baštinu koja predstavlja neprocjenjivo dobro cijeloga čovječanstva. Molimo da ograničavajuće mjere, procijenjene kao nužne da bi se zaustavio sukob, ne postanu uzrokom neljudskih patnja nedužnog naroda. Svaki čovjek, svaka obitelj ima pravo na svoj "svagdanji kruh".

"Otpusti nam duge naše, kako i mi otpuštamo dužnicima našim..."

Tim riječima dodimuli smo ključno pitanje. Sam Krist nas je na nj upozorio kada je, umirući na križu, rekao glede svojih ubojica: "Oče, oprostimi, jer ne znaju što čine" (Lk 23, 34).

Ljudska povijest, povijest naroda i nacija, puna je uzajamne mržnje i nepravda. Kako je bila važna povijesna izjava poljskih biskupa njihovoj subraći, njemačkim biskupima, na završetku Drugoga vatikanskog sabora: "Opraštamo i tražimo da nam oprostite!" Ako se u onom dijelu Europe mogao uspostaviti mir, čini se da se to dogodilo upravo zahvaljujući stavu koji je jasno izražen tim riječima.

Danas želimo moliti da se ponovi slična gesta: "opraštam i tražimo oprostjenje" za našu braću na Balkanu! Bez takvog stava, teško je graditi mir. Nizanje "krivnja" i "kazna" neće se nikada okončati, ako se jednom ne oprost. Oprostiti ne znači zaboraviti. Ako je sjećanje zakon povijesti, oprostjenje je snaga Božja, snaga Krista koji djeluje u događajima ljudi i naroda.

"Ne uvedi nas u napast, nego izbavi nas od zla..." **Ne uvedi nas u napast!** Koje su to napasti od kojih

danas molimo Oca da nas oslobodi? To su one koje srce čovjeka pretvaraju u srce kameno, neosjetljivo za poziv na oprost i slogu. To su napasti etničkih predrasuda zbog kojih je čovjek neosjetljiv na prava drugoga i na njegovu patnju. To su napasti razdraženih nacionalizama koji dovode do presezanja nad bližnjim i do žudnje za osvetom. Sve su to napasti u kojima se izražava civilizacija smrti.

Nasuprot tako tužnom prizoru ljudskih padova, molimo riječima časnoga brata Bartolomeja I, patrijarha Carigradske Crkve. "Gospodine, daj da se naša kamena srca zdrobe pred tvojim patnjama i postanu srca od mesa. Daj da tvoj Križ otkloni naše predrasude. Imajući pred očima tvoju bolnu borbu protiv smrti, neka nestane naše ravnodušnosti ili naše pobune" (Križni put u Koloseumu, Veliki petak, 1990. Ulazna molitva).

Izbavi nas od zla! Evo još jedne riječi koja potpuno pripada Kristu i njegovu Evanđelju. "Ne dođoh da sudim svijetu, nego da spasim svijet" (Iv. 12, 47). Čovječanstvo je pozvano na spasenje u Kristu i po Kristu. Tom spasenju pozvani su i narodi koje je ovaj rat tako strašno podijelio!

Molimo danas da spasonosna snaga Križa pomogne nadvladati povijesnu napast mržnje. Neka prestanu bezbrojna razaranja! Molimo slijedeći ritam molitve Gospodnje - da započne vrijeme obnove, vrijeme mira.

Mole s nama i mrtvi Sarajeva, čiji zemni ostaci počivaju u obližnjem groblju. Mole sve žrtve ovoga okrutnog rata koje u Božjem svjetlu, za preživjele, zazivaju mir i pomirenje.

"Blago mirotvorcima jer će se sinovima Božjim zvati" (Mt 5, 9). Tako čitamo u današnjem ulomku Evanđelja. Da, predraga braćo i sestre, bit ćemo uistinu blaženi ako ostanemo sudionici onoga mira koji samo Krist umije dati (usp. Iv 14, 27), štoviše koji je sam Krist. "Krist je naš mir." Bit ćemo mirotvorci ako poput njega budemo spremni opraštati.

"Oče, oprostimi!" (Lk 23, 24). Krist s križa nudi oprostjenje i od nas traži da ga **slijedimo na teškom križnom putu da bismo postigli njegov mir.** Samo prihvaćajući taj njegov poziv, bit će moguće spriječiti da sebičnost, nacionalizam, nasilje, nastave sijati pustoš i smrt.

Zlo u svakom svom izražaju predstavlja tajnu bezakonja pred kojom odjekuje jasan i odlučan Božji glas koji smo slušali u prvom čitanju: "Jer ovako govori Višnji i Uzvišeni... U prebivalištu visokom i svetom stolujem, ali **ja sam i s potlačenim i poniženim...**" (Iz 57, 15). U tim je proročkim riječima za sve sadržan poziv na ozbiljan **ispit savjesti.**

Bog je na strani potlačenih. On je na strani roditelja koji oplakuju ubijene sinove i kćeri. On sluša nemoćni krik slabih koji su pogaženi. Solidaran je sa ženama

SARAJEVSKA PROPOVED SVETOG OCA

poniženih nasiljem. Bliz je prognanicima koji su prisiljeni napustiti svoju zemlju i svoje kuće. Ne zaboravlja patnje obitelji, staraca, udovica, mladeži i djece. **Njegov je narod koji umire.**

To barbarstvo treba prestati! Već je dosta rata! Već je dosta razornoga bijesa! Ne može se više podnositi stanje koje rada samo plodove smrti, ubojstava, razorenih gradova, upropaštene privrede, bolnica bez lijekova, napuštenih bolesnika i staraca, zaplakanih i razbijenih obitelji. Treba što prije postići istinski mir. Mir je moguć, ako se prizna prednost moralnih vrijednosti pred lažnim zahtjevima rase ili sile.

Predraga braćo i sestre! U ovom trenutku, zajedno s vama, uzdižem Gospodinu psalmistov krik: "Pomozi nam Bože, pomoći naša, zbog slave imena svojega, oslobodi nas i otpusti nam grijeha!" (Ps 79, 9).

Povjeravamo ovu našu molitvu Onoj koja je podno Križa "stajala" u tišini i molitvi (usp. Iv 19, 25). Uprimo svoj pogled u Bogorodicu, čije rođenje Crkva danas s veseljem slavi.

Znakovito je da se moj današnji, već duže vremena željeni pohod, mogao ostvariti upravo na ovaj, vama tako drag, Marijin blagdan. Njezinim je rođenjem u svijetu niknula nada novog čovječanstva koju više ne mogu ujarmiti sebičnost, mržnja, nasilje i toliki drugi oblici grijeha koji su krvlju okaljali putove povijesti. Od Presvete Marije tražimo da i za ovu vašu zemlju može svanuti dan potpunog pomirenja i mira.

Kraljice Mira, moli za nas!

Hvaljen Isus i Marija!

(Preuzeto iz knjige "Papa u Hrvata")

GODIŠNJA SKUPŠTINA HKD NAPREDAK IZ TUZLE

U prostorijama Hrvatskog doma, 1. ožujka 1997. godine u subotu u podne bilo je radno i svečano. HKD "Napredak" imao je svoju redovitu skupštinu na kojoj je prezentiran rad društva u prošloj i planovi za djelovanje u ovoj godini. Prvo je gospodin Miroslav Petrović, pozdravio impresivno punu dvoranu zvanica i prijatelja među kojima su se našli i gospodin Franjo Topić predsjednik Središnjice HKD "Na-

predak" iz Sarajeva i njegov tajnik gospodin Batinić, g. Mijo Mišić ravnatelj napretkove Gospodarske banke iz Sarajeva kao i gospodin Krešimir Alerić, generalni konzul Hrvatskog konzulata u Tuzli.

Jedna dobro organizirana skupština koja nije imala zamorna, duga izvješća, samohvale i preambiciozne planove za buduću rad. Sve u okviru izvodljivog u planovima, a pod zavidnom kontrolom u realizaciji: Prijedlog Programa i plana aktivnosti HKD "Napredak" podružnica Tuzla za 1997. pročitao je g. Juraj Novosel, a izvješće o radu i analizu ostvarenih rezultata rada od posljednje skupštine, kao

potpora darovitih učenika i studenata. Budući da iz naših krajeva nema sretnika među ovogodišnjim stipendistima što su odabrani u Sarajevu (ima jedna potpora), gospodin Topić savjetovao je formiranje vlastitih fondova i okrenutost svojim financijskim izvorima. U ime središnjice HKD "Napredak" u Sarajevu, gospodin predsjednik je dao novčani prilog tuzlanskoj podružnici i tako, svojim primjerom pokazao koji je put ka formiranju ovakvih zaklada. Skupštinu je pozdravio i gospodin fra Petar Matanović, tuzlanski gvardijan. član Središnjice HKD "Napredak" u Sarajevu i gospodin Krešimir Alerić generalni

konzul konzulata Republike Hrvatske u Tuzli. Lijep, kao proljetni dan, ugodno druženje, službeni i privatni susreti ljudi uz domjenak što je priredeno poslije skupštine, pokazuje da i skupštine ne moraju biti suhoparni defilei izjavitelja i predlagača, dapače!

Napredak, Hrvatski dom, Hrvatska žena i ostale hrvatske udruge u našem gradu

imaju ulogu od osobitog značenja za hrvatski narod koji živi u ovim krajevima. Osjetiti hrvatsku riječ i posjetiti udruge s hrvatskim predznakom, uliva povjerenje i sigurnost da nismo sami, izolirani i obezglavljeni.

To se najviše osjeti u razgovoru s ljudima koji svoju pripadnost hrvatskom organizmu ne iskazuju kroz političko organiziranje. Sitne razmirice i nesporazumi ne smiju se naglašavati jer, ova skupština je pokazala da se jedni uz druge sjajno osjećamo.

HRVATSKO KULTURNO DRUŠTVO NAPREDAK

HRVATSKO KULTURNO DRUŠTVO

HG

Informacije za Hrvatski Glasnik Održana IV Godišnja Skupština Hrvatskog doma

U subotu, 22. ožujka 1997. godine održana je IV. godišnja izvještajna i izborna Skupština Društva "Hrvatski dom" Tuzla.

Za predsjednika Društva u sljedećem dvogodišnjem mandatu izabran je dosadašnji, gospodin mr. Josip Šimić. Dopredsjednik je gospodin dr. Jozo Derek, također dosadašnji dopredsjednik.

U Upravni odbor Društva izabrani su: fra Petar Matanović, dr. Ante Raos, Stanislav Petrović, mr. Miroslav Petrović, Tomislav Križan, mr. Tomislav Križić, Jozo Grgić, Ante Zvonar, prof. dr. Jozo Budimir, Ivo Andrić-Lužanski i Franjo Pavlović.

Četitam izabranim uz želju za uspješan rad i na dobro hrvatskog naroda Župe Soli.

Tajništvo Hrvatskog doma

KUĆA I VRT

LONČANICE

Postoji velik broj lončanica koje možete držati na balkonu ili u sobi. Ponekad se teško i odlučiti koju od njih kupiti i uzgajati. Pažljivo osluškujuci što će ove godine od lončanica biti dobro zastupljeno u Eruopi, odabrali smo za vas 14 naših prijedloga, koji će vam pomoći da vam balkoni budu lijepi, prepuni cvijeća. Uz svaku biljku, osim savjeta za uzgoj, naveli smo i mjesto na kojem najbolje raste, a upravo po tome i birajte koja će vas lončanica sljedećih mjeseci razveseljavati igrom boja svog cvijeća.

Mini ruže (*Rosa chinensis*)

Ima ih više vrsta i puno sorti različitog oblika i boje cvijeta. Patuljastog su rasta i pogodne za uzgoj u loncima ili u cvjetnim sandučićima. Možemo ih saditi na prozore, balkone, terase, ali i u vrt. Traže svjetlo i sunčano stanište. Nakon opadanja lista držati na hladnom do veljače. Redovito se obrezuju, u veljači ili ožujku, kao ostale ruže. Ljeti zalijevati normalno, zimi umjereno da se ne zaledi korijen.

MINI RUŽE

Hibiskus (*Hibiskus rosa-sinensis*)

Zimzelena lončanica krupnog cvijeta sa drugim prašnicima koji izlaze iz cvijeta. S godinama može izrasti i više od jednog metra. Svakog proljeća se presađuje u nešto veću posudu. Najbolje uspijeva na toplom i svijetlom mjestu, ali ne na jakom suncu. Od kraja svibnja do početka jeseni može se iznijeti u vrt ili na balkon među druge biljke. Zalijeva se obilno, naročito kad formira cvjetne pupove. U proljeće oblikovati rezom, naročito kod mladih biljaka da se uzgoji gusti grm.

HIBISKUS

Liljan (*Lilium auratum "Enchantment"*)

Lukovičasta biljka pogodna za sadnju u vrt ili u sandučiću na balkonima i terasama. Može se posaditi i u lonac, najčešće po tri lukovice zajedno, a kada procvate, stavljamo je na balkon uz ostale bilje. Visine je oko 70 cm. Traži sunce i lagani propusni supstrat sa pijeskom. Dobro je pod lukovicu staviti sloj pijeska radi drenaže. Zalijevati umjereno. Lukovicu saditi duboko desetak centimetara. Nakon sušenja lišća, lukovicu spremati do naredne sadnje.

LILJAN

Afrička ljubica (*Saintpaulia ionantha*)

Omiljena lončanica dlakavih listova i cvjetova u više boja, nijansi i oblika. Uspijeva samo u prostorijama, ne podnosi balkon i vrt. Ljeti traži sjenovito i svježe stajalište, najbolje na prozoru između stakala na sjevernoj strani. Zimi na istom mjestu, na temperaturi oko 17 stupnjeva. Ne podnosi vrućinu i suh zrak. Zalijevati oprezno, mlakom odstajalom vodom. Ne smiju se polititi listovi. Ako se zalijeva u podložak, suvišnu vodu odlići.

AFRIČKA LJUBICA

Ahimenes (*Achimenes hybrida*)

Formira niske pravilne grmiće s interesantnim trbastim cvjetovima u više boja. Klasična lončanica, ali se može držati na prozorima i blakonima tijekom ljeta. Tlo tresetno, lagano, bez vapna. Zalijevati samo mekanom, odstajalom vodom. Kad se ujesen bilje osuši, odreže se do tla, izvade gomolji i sprema u suhi pijesak na 10 stupnjeva. U proljeće saditi po sedam gomolja u jedan srednji lonac. Cvate ljeti i tada traži visoku zračnu vlagu.

Tunbergija (*Thunbergia alata*)

Jednogodišnja penjačica izboja dugih i do tri metra. Možemo je uzgajati na balkonu u loncu ili sandučiću sa drugim biljkama. Traži topla mjesta sa izravnim sunčevim osvjetljenjem. Moramo joj osigurati potporanj za penjanje (letvice, mreža), ali može se penjati i uz balkonsku ogradu. Cvjetovi upadljivi, žuti sa crnim središtem. Cvate od lipnja do rujna, za lijepa vremena. Obilno zalijevati. Sjeme sijemo u ožujku, na otvoreno se iznosi sredinom svibnja.

TUNBERGIJA

Gomoljasta begonija (*Begonija tuberhybrida*)

Uzgaja se u loncima, ili u sandučićima na balkonima i prozorskim daskama. Ljeti se sa loncem može posaditi u vrt. Traži polusjenovita staništa, ne podnosi izravno sunce. Ljeti zalijevati obilno, ali paziti da se voda ne zadržava u posudi. Nakon cvatnje zasušiti. Kad se osuše listovi, odrezati ih, izvaditi gomolj i spremati preko zime u suh pijesak na hladno. U proljeće posaditi u smješavinu listinca i pijeska i vlažiti do listanja, onda zalijevati. Cvate ljeti u više boja i oblika cvijeta.

GOMOLJASTA BEGONIJA

Jaglac (*Primula*)

Ima ih više vrsta, sve možete uzgajati kao lončanice ili ih posaditi u cvjetni sandučić na prozor ili terasu. Traže toplo sunčano stanište, ali zaštićeno od izravnog sunca. Zalijevati umjereno, tek da se korijen ne zasuši. Cvatu u proljeće od ožujka do svibnja - katkad i duže ako ih ljeti posadimo u vrt - u raznim bojama i dvobojno. Trajne su, ali najljepše cvatu u prvoj godini. Traže vlagu u zraku.

JAGLAC

Pelargonija (*Pelargonium zonale*)

Grmolika vrsta krupnih baršunastih listova i uspravnih cvatova u nijansama crvene i ružičaste. Idealna je za sadnju u prozorske sandučiće, te za uzgoj u glinenim loncima. Zahtijeva topla i sunčana mjesta, najbolje na južnim i jugozapadnim položajima. Ljeti se drži na otvorenom, na prozoru, terasi, balkonu ili u vrtu, a zimi u negrijanoj svijetloj prostoriji. Na mediteranu prezimljava na otvorenom. Umjereno zalijevati. Cvate od kasnog proljeća do jeseni.

PELARGONIJA

Sobni hmelj (*Beloperone guttata*)

Razgranati grm visine oko pola metra, pa i više. Može se uzgajati kao lončanica, ili preko ljeta iznijeti u vrt. Zahtijeva polusjenovite položaje, najbolje ga je ukopati između grmova u proljeće, a ujesen unijeti u stan. Može se uzgajati u sanducima na prozoru ili balkonu. Traži lagano tlo i obilno zalijevanje u vegetaciji. U veljači se oštro prikračuje da se održi grmolik rast. Cvate gotovo cijelu godinu, osim u zimskim mjesecima.

SOBNI HMELJ

Zvončić (*Campanula isophylla*)

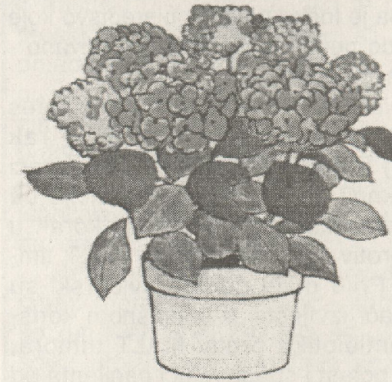
Uzgaja se kao lončanica, jer formira male okrugle grmiće i uspijeva u stanu. Za tu svrhu najpogodnija je sorta "Mayi", jer su joj izboji kraći. Ostale se uzgajaju u visocim košaricama ili kao penjačice u loncima na balkonu ili terasi. Traži svijetlo stanište, ali ne direktno na suncu. U ožujku se stari izboji oštro prikračuju. Cvate ljeti, vrlo obilno, bijelim i plavim cvijetom.

Brunfelsia (*Brunfelsia pauciflora*)

Mali grmić zimzelenog kožastog lišća i ljubičastih cvjetova. Svate od ožujka do rujna, katkad i dulje. Traži polusjenovito stanište, zimi nešto svjetlije. U vegetaciji zalijevati obilno, zimi oskudno. Traži visoku zračnu vlagu, naročito ljeti. Klasična lončanica za stan, ali se ljeti može staviti na sjenovito mjesto na balkonu, ili ukopati u sanduk sa cvijećem. U rujnu unijeti u stan.

Hortenzija (*Hydrangea macrophylla*)

Poznati cvatući grmovi za vrt, hibridne vrste se uzgajaju kao lončanice. Reziđbom se održavaju niskima, ali - oprez! Cvatu samo na jednogodišnjim granama. Sa loncem se mogu držati na balkonu ili terasi, kao i ukopati u vrt u zemlju. Traže prozračna zasjenjena mjesta, bez sunca i topline. Zalijevati obilno, mekom vodom, jer ne podnose vapno. Koristiti samo odstajalu i mlačnu vodu. Cvatu obilno u proljeće, ružičasto, plavo ili crveno.

HORTENZIJIA

Bugenvilea (*Bougainvillea glabra*)

Penjačica, ako se uzgaja u loncima naraste oko jednog metra. Poznata po ljubičastim privjetnim listovima. Kod nas se uzgaja u posudama ili u staklenicima, jer vani ne može prezimiti. Ljeti i ujesen možemo je iznijeti na balkon ili u vrt među drugo bilje. Traži svijetla sunčana staništa i mjesta gdje struji zrak. Zalijeva se obilno ljeti, zimi oskudno. Prezimljava na hladnom, na oko sedam stupnjeva. Cvate ljeti. Poželjan je potporanj za penjanje. Pripremio: J. N.

BUGENVILEA

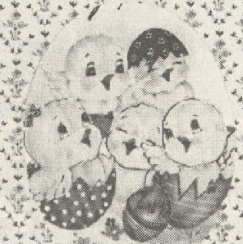
Svojim učenicima,
roditeljima i dobročiniteljima

SRETAN USKRS

želi

Katolički školski centar
GIMNAZIJA U TUZLI

Sretan Uskrs

ANTIBIOTIK PROTIV KARCINOMA ŽELUCA

Vodeći američki stručnjaci za tumore, okupljeni na kongresu u Fort Lauderdaleu na Floridi, prihvatili su tretjenu terapiju antibioticima kao novo glavno oružje u borbi protiv jednog od oblika karcinoma želuca. Prihvatanjem novog postupka stavljena je točka na glavno sredstvo koje je sve do nedavno široko primjenjivano - kirurška intervencija.

U smjernicama napisanim za kongres Američke nacionalne mreže za rak (NCCN) u Fort Lauderdaleu, istraživači su istaknuli da kiruršku intervenciju od sada treba koristiti kao zadnji korak u borbi protiv tzv. "želučanog MALT limfoma". Prije dvije godine švicarski su istraživači izvijestili o uspješnom korištenju antibiotika protiv MALT tumora, liječeći bolest i spašavajući pacijente od teške operacije želuca.

Dr. Rodger Winn iz Centra za rak Anderson u Houstonu, čelnik odbora NCCN-a koji je pripremio kongres, drži da relativno brzo prihvaćanje antibiotika u terapiji MALT limfoma, jedinog tumora koji je moguće tako liječiti, treba zahvaliti prevratničkoj naravi švicarskog istraživanja.

"Antibiotici za liječenje raka su tako zapaljajući koncept da su ga ljudi odmah zapazili", kazao je Winn, dodajući kako mu nije poznato da se nekim drugim uputama za liječenje MALT limfoma spominju antibiotici.

U novim uputama NCCN-a dr. Andrew Zelenetz iz Memorijalnog centra za rak Sloan-Kettering u New Yorku, kaže da kirurgiju kod MALT limfoma treba koristiti tek ako se ni jednim drugim tretmanom, uključujući i zračenje, ne uspije kontrolirati bolest.

Dr. Franco Cavalli iz Bellinzona, Švicarska, koji je svoje otkriće obznanio u Los Angelesu 1995., kaže: "Glavna poruka iz naših podataka je da pacijenti sa slabije razvijenim želučanim limfomom ne trebaju više biti liječeni kemoterapijom ili podvrgnuti kirurškoj operaciji na želucu".

Caballi navodi da infekcija bakterijom *Helicobacter pylori* na sluznici želuca izaziva invaziju limfoidnih stanica iz kojih se može razviti tumor. Antibiotici ubijaju bakteriju *H. pylori*, za koju se smatra da izaziva i čir na želucu.

Očekuje se da će upute NCCN-a, koja inače sadrže kliničke podatke za bolesti koje uzrokuju 80 posto svih vrsta raka, biti primjenjivana kao mjera liječenja u radu većine američkih onkologa i ustanova za rak, prije svega u klinikama članica NCCN-a, kao što su Institut za rak Dana-Farber u Bostonu, Centar za rak Sveučilišta Nebraska u Omahi i u 13 drugih specijaliziranih centara za rak u Sjedinjenim Državama.

INFARKT I C VITAMIN

Vitamin C mogao bi biti važan u zaštiti od srčanog udara, izvijestili su finski istraživači. Tvrde kako su muškarci, u kojih je utvrđen nedostatak tog vitamina, bili triput podložniji srčanom udaru od drugih.

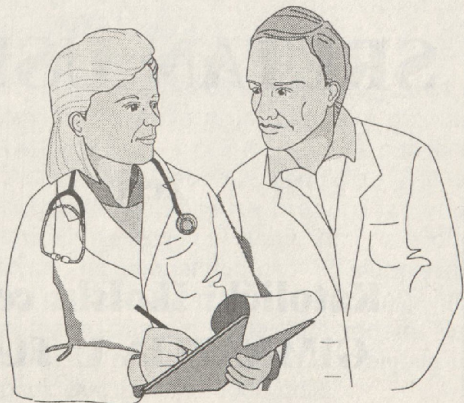
Jakka Salonen i kolege sa Sveučilišta Kuopi ispitali su 1.600 muškaraca i žena u dobi između 42 i 60 godina iz istočne Finske, gdje je utvrđeno da ljudi uzimaju premalo vitamina C i gdje su uobičajeni slučajevi smrti uzrokovani srčanim udarom. Na početku istraživanja nitko od ljudi nije bolovao od srčanih bolesti. Između 1984. i 1992., 70 muškaraca imalo je srčani udar. Otkriveno je da 91 ispitanik nije uzimao dovoljno vitamina C i njih 12, odnosno 13 posto, doživjelo je srčani udar. Od 1.500 muškaraca koji su uzimali dovoljno vitamina C, njih 58, ili nešto manje od četiri posto, doživjelo je srčani udar.

"Nedostatak vitamina C sa sobom nosi rizik od srčanih bolesti", zaključili su liječnici. Vitamin C je antioksidans - pomaže u sprječavanju kemijskih reakcija u tijelu, koje mogu prouzročiti bolesti srca, a moguće, i rak.

ZAŠTO SE NEKI DEBLJAJU?

Ekipe francuskih i američkih znanstvenika pronašla je gen koji živim organizmima omogućuje sagorijevanje masnoće, što otvara nove mogućnosti u terapiji pretilosti i, možda, dijabetesa. Istraživači, koji su svoje otkriće objavili u časopisu *Nature genetics*, tvrde kako taj gen, kojeg su prozvali *Uncoupling Protein 2 (UCP2)*, može objasniti zašto se neki ljudi ne debljaju, bez obzira koliko pretjeruju s jelom, a drugi ne mogu smršaviti iako su stalno na dijeti.

Profesor Daniel Ricquier iz Francuskog istraživačkog centra za molekularnu endokrinologiju, Craig Warden s Kalifornijskog sveučilišta i Richard Surwit sa Sveučilišta Duke u Sjevernoj Karolini objašnjavaju da UCP2 funkcionira tako što stvara protein koji aktivira sagorijevanje masnoće.

"Zašto neki ljudi koji jedu kao svinje nikada ne dobivaju ni grama, dok se drugi debljaju, a jedu isto koliko i oni prvi? Objašnjenje je u genu UCP2 koji pomaže da se energija pretvori u toplinu", objašnjava Ricquier. "Kad jedemo, dio hrane se probavlja, a ostatak odlazi u naše stanice. Dio te hrane sakuplja se, dakle, u stanicama u kemijskom obliku, ali jedan dio sagorijeva. UCP2 stvara protein koji potiče proces sagorijevanja. Pretpostavljamo da će, ako ga makar malo pojačamo, količina masnoće koja će se pretvoriti u toplinu, rezultirati smanjenjem težine", dodao je Ricquier.

Kad bi se za jedan posto smanjila proizvodnja topline, prosječna bi osoba dobila tri kilograma masnoga tkiva godišnje više - i obratno. Sadašnja terapija pretilosti usredotočena je na smanjivanje apetita ili pojačavanje metaboličnih procesa, no ni jedna nije potpuno učinkovita.

UCP2 bi mogao pomoći u potrazi za učinkovitom terapijom protiv dijabetesa. "Znamo kako u određenim situacijama postoji metabolični problem zajednički ljudima koji pate od pretilosti i dijabetesa. Kad bismo smanjili njihovu pretilost, te bismo osobe mogli liječiti od dijabetesa", objasnio je.

Većina velikih farmaceutskih tvrtki već je pokazala zanimanje za ta istraživanja, no molekula koja bi mogla aktivirati UCP2 ili protein koji sagorijeva masnoće morat će se tek razviti, prije nego rezultati njihovih otkrića nađu praktičnu primjenu na tržištu. A da bi se to postiglo, trebat će, predviđa prof. Ricquier, još pet do šest godina.

KLOPKA CRNE KAVE

Razboritost i oprez nalažu trudnicama izbjegavanje proizvoda koji sadrže kofein ili pak da ih troše u smanjenim količinama.

Vrlo je vjerojatno da konzumirate kofein već od djetinjstva. Vaša prva "Coca-cola" i "Pepsi-cola" imale su ga u sebi. Isto je i sa čajem koji ste ulijevali u sebe kad ste bili prehladeni. Kad ste postali stariji, zaljubili ste se u dobru šalicu crne kave. Kad uživate u komadu čokolade, konzumirate, osim ostaloga, i kofein. Neki studenti uzimaju tablete kofeina koje im pomažu da ostanu dulje budni u vrijeme kad pripremaju ispite. Kofein se uvijek smatrao neškodljivim blagim stimulansom. Do sada.

Kofein je kemijska tvar, koju iz dana u dan uzima velik broj ljudi i nije čudno što mnogi postavljaju pitanje njezine sigurnosti u vezi s ljudskim zdravljem. Tim više, što to pitanje još uvijek nije skinuto s dnevnog reda povremenih stručnih medicinskih skupova.

Već se odavno zna da kofein djeluje na centralni živčani sustav tako da može koristiti u borbi protiv umora. Znamo da pojačava sekreciju želučane kiseline i povećava izlučivanje epinefrina (hormon nadbubrežne žlijezde) u krv. Kofein povisuje krvni tlak, pojačava izlučivanje mokraćne, neke krvne žile širi, dok neke druge suzuje.

Neki proizvođači bezalkoholnih pića počeli su dodavati kofein sokovima od naranče, jabuke i drugima. Sok u limenkama volumena oko 300 mililitara sadrži oko trećinu one količine kofeina koju sadrži šalica kave. Međutim, s obzirom na to da dijete teži mnogo manje nego odrasla osoba, limenka koju popije, otprilike je isto što i šalica kave za odraslu osobu.

Mele količine kofeina - dvije ili tri šalice kave ili čaja dnevno - razmjerno su sigurne za većinu ljudi. Međutim, neke osobe vrlo su osjetljive čak i na male količine. Nemali broj ljudi kaže: "Ako popijem makar i jednu šalicu kave poslije podne ili na večer, prevrtat ću se u krevetu sve do sitnih jutarnjih sati". Veće količine kofeina mogu uzrokovati nervozu, nemir, razdražljivost, mišićne trzaje, živčanu napetost i nesanicu. Uredski ljudi i konobarice, koje imaju slobodan pristup svježe kuhanoj kavi, prvi su kandidati za kofeinizam, stalnu ovisnost o kofeinu. Problem može postati toliko ozbiljan da neki takvi patnici, bojeći se nekog skrivenog mentalnog oboljenja, konzultiraju u psihijatra. Ako se takvim ovisnim potrošačima crne kave, čaja ili "Coca-Cole" uskrati njihov napitak samo dan-dva, oni mogu osjetiti jaku glavobolju, tromost i razdražljivost.

Najnovija i kontraverzna pitanja o kofeinu tiču se njegovih mogućih učinaka na buduće generacije. Mnoga istraživanja obavljena na životinjama pokazala su da kofein može kod životinja uzrokovati smanjenu plodnost i razvojne defekte ploda.

Može li kofein izazvati deformitete i na ljudskoj novorođenoj? Jedna belgijska studija pokazala je statističku povezanost između pijenja velike količine kave (osam ili više šalica dnevno) za vrijeme trudnoće i rizika od razvojnih defekata ploda u maternici. Veće i bolje kontrolirane studije su u toku ili se planiraju i dok se čekaju rezultati, znanstvenici vode vrlo žustre rasprave o ovom pitanju. Dok se stvari potpuno ne razjasne, poslušimo se riječima jednog liječnika: "Razboritost i oprez nalažu da trudnica izbjegava proizvode koji sadrže kofein ili pak da ih troši u smanjenim količinama".

(Dr. IVO BELAN)

GOVOR OČIJU

Kontakt očima je jedan od najvažnijih vidova komunikacija među ljudima / Ne kaže se uzalud da jedan pogled može više kazati nego tucet riječi

Vaše oči šalju i primaju različite poruke. Duljina pogleda, širina zjenica, spuštanje

kapaka, dizanje obrva, sve su to važni sastavni dijelovi govora očima.

Za svaku situaciju u međuljudskim odnosima postoji duljina kontakta očima, koja se smatra normalna, moralna. "Buljenje" dulje od toga može značiti neuljudnost, agresivnost ili intimnost. Drugim riječima, različito dugo zadržavanje tuđeg pogleda šalje toj osobi različite poruke.

Zadržite li pogled samo sekundu dulje od onoga što se smatra normalnim, vi već šaljete sasvim drugu poruku. Još jednu sekundu dulje i značenje se poruke opet mijenja. Ako zadržite pogled vama nepoznate osobe dulje od tri sekunde, vi poručujete:

"Zanimljivi ste mi".

Muškarac će na cesti atraktivnu ženu gledati i dulje od tri sekunde i zgodne žene to prihvaćaju. Međutim, u liftu, gdje ne poznajete ljude, ta normalna duljina kontakta očima je praktički nula. Vi ćete gledati ili u pod ili u gume u liftu ili negdje drugdje, samo ne u oči druge osobe. U vlaku ili autobusu, međutim, taj kontakt očima je nešto dulji, a na cesti, na primjer, još dulji.

Pomoću igre očima usamljeni ljudi pronalaze drugu osobu s kojom žele izmijeniti nekoliko riječi.

Kontakt očima je neobično važan i u poslovnim razgovorima. Ako u takvim situacijama izbjegavate kontakt očima, sugovornik može pomisliti da ste neiskreni u svom izlaganju. Ako trgovački putnik neke tvrtke, za vrijeme kad uvjerava kupca u kvalitetu svog proizvoda, luta pogledom po stolu ili po zidovima ureda u kojem sjedi kupac i izbjegava njegov pogled, kupac može pomisliti da je taj prodavač nesiguran u poznavanje svog proizvoda ili da ono što on govori o kvalitetima proizvoda jednostavno nije istina. Slično pravilo vrijedi i za onog koji govori pred grupom.

Sretni su ljudi skloniji da održavaju dulji kontakt očima, dok potišteni, deprimirani ljudi izbjegavaju pogled, čak i sa prijateljima. U određenim prilikama produljen pogled, uporno gledanje-zurenje, ne mora značiti prenošenje poruke simpatije, već naprotiv, neprijateljstvo, nepoštovanje, prijetnju, vrijeđanje ili pogrdu.

U susretu s nekim privlačnim stvarima naše se zjenice šire, kao znak zadovoljstva.

Nesvjesni toga, mi toplo, srdačno reagiramo na osobu sa širokim zjenicama. Kao reakcija na takvu situaciju i naše se zjenice, istodobno, povećavaju.

Ako nekoj osobi želite izraziti da je cijenite, da pokazujete interes za nju, gledajte je za vrijeme razgovora direktno u oči, a prije nego odmaknete pogled spustite trepavice.

Dobro je znati da diskretna upotreba sjenila za oči, koja su boje tena, poboljšavaju vaš kontakt, dok umjetne boje, kao plava, zelena, ružičasta ili ljubičasta odvaćaju pažnju s očiju.

Legenda iz naroda

BABINE HUKE

Kraj zime već se nazire. Noći kraće, dani dulji. Jedva čekamo da se malo "raskomotimo", skinemo kapute, jakne, bunde. Nekada se i zaletimo, prevari nas varljivo toplo vrijeme i razbolimo se. Statistički gledano, veljača je u nas prosječno najhladniji mjesec, ali nas u pojedinim dekadama toplinom zraka prevari. Budući da je i zadnji puni mjesec zime, svi mislimo kako je važno da prođe pa će odmah doći proljeće. Jedna legenda nas opominje da nije tako. Ispričala mi ju je moja baka koja je inače govorila ikavicom:

"Negdje tamo davno, na Velebitu iznad mora živjela starica sama sa kozom i jarićima. Zavukla se u jednu špilju, brojala dane i, kada je bio zadnji dan veljače, veli: "Prođe siječanj k'o pas bisan, veljača k'o krmača, a ja osta živa s mojim jarićima. Čuje to veljača, rasrdi se te pozajmi od ožujka ona tri dana što joj fale. Produži hladnoću, snijeg, oluju. Starica se smrzne zajedno sa jarićima". Od tada se koristi naziv "babine huke". S toga oprez! Proljeće je još daleko. Sačekajmo Jurjevo.

J. V.

SVIM VJERNICIMA KOJI MU SE RADUJU ČESTITAMO

USKRS

UDRUGA DRAGOVOLJACA I VETERENA DOMOVINSKOG RATA ŽUPE SOLI

SVETI JOSIP

Iako je sveti Josip živio na zemlji davno prije nas, ipak nam je veoma blizu jer je živio životom sličnim našem. Kao čovjek radnik, glavar svete Obitelji, imao je dosta briga, teškoća, patnji kao i mi. I baš u tim prilikama dnevnog života pokazao se "pravednim čovjekom", istinski muževno pobožnim, urešen mnogim dragocjenim vrlinama. Korisno je stoga o Josipu razmišljati i njega nasljedovati. Od njega možemo najbolje naučiti pravu ljubav prema Isusu i Mariji.

Josip je svim srcem želio surađivati u djelu otkupljenja svijeta, pa tu ulogu nastavlja i poslije smrti. On u nebu nastupa kao naš ZAGOVORNIK, a budući da je tako blizu Isusa i Marije, te njegov zagovor ima posebnu moć i vrijednost. Josipovoj vjernosti na zemlji da Isusu ispuni svaku želju, odgovara sada Isus pa ispunjava sve njegove želje. Josip je naš povlašteni zagovornik kod Boga, te upravo on, poslije Marije, najbolje osigurava uspjeh naših molitava. Svetog Josipa su mnogi uzimali za svog zaštitnika.

Sveti Josip - zaštitnik patnika

Sveti Josip imao je ponajvećma sudjelovati u patnji, budući da je stajao tako blizu božanskom Otkupitelju. Josipa je posvuda pratio križ rada, siromaštva, a imao je i svojih progonitelja i smrtnih mrzitelja. Patnja u Josipu ne izaziva ni glasa pritužbe ni nestrpljivosti. U duhu žive vjere, svom poniznošću srca, nepokolebivim pouzdanjem u Boga i neizrecivom ljubavlju, Josip se prilagođuje svemu što god ga neugodna snalazi i to radosno snosi sa Spasiteljem i njegovom Majkom, veseo što može nešto zajedno s njim i za njih pretrpjeti.

Sveti Josip - zaštitnik domovine

Godine 1687. dana, 9. lipnja, Hrvatski sabor jednoglasno je izabrao svetog Josipa zaštitnikom Hrvatskog kraljevstva. Zaštita svetog Josipa sastoji se u trajnom zauzimanju kod Boga da nam u što većem izobilju dadne svoje milosti. Milost nam je najpotrebnija, bez nje ne možemo dostojno živjeti. Milost je Božji život; što veća milost to bolji život, to veća snaga i sposobnost za vršenje dobra, to veća sreća, veća jakost i otpornost prema naletu neprijatelja spasenja.

Sveti Josip - zaštitnik obitelji

U našim se mislima sveti Josip gotovo uvijek pojavljuje s Isusom i Marijom, bilo kod osnivanja obitelji, bilo kao onaj koji vodi, štiti, radi ili umire u njihovom naručju. Za dobro stanje i uspješan napredak jedne obitelji, svakako je potrebna vlast koja je temelj zajednice i koja održava potreban red.

Josip s pravom spada u svaki obiteljski dom te redovito kraj slike Presveto Trojstva nalazimo, uz sliku presvete Djevice Marije, i sliku svetog Josipa. Gdje je na zemlji postojala obitelj koja je tako savršeno predstavljala sliku Presveto Trojstva kao što je bila sveta Obitelj zemaljsko trojstvo. Josip je napose uzor očevima, kako da i oni budu dostojni namjesnici nebeskog Oca, da vode sve članove obitelji k Bogu osobito primjerom kršćanskog života.

Sveti Josip
zaštitnik umirućih

Svakog dana umire mnogo milijuna ljudi, svakog sata više tisuća. A ovi časovi umiranja jesu posljednja odlučna borba prije Božjeg suda, na pragu vječnosti, koja može biti ili neshvatljivo lijepa i sretna ili strašno, vječno nesretna. Kako je važno u tim posljednjim trenucima uzdignuti dušu Bogu, te pokajanjem, ufanjem i ljubavlju počti Gospodinu u susret. No, danas ima mnogo iznenadnih smrtnih slučajeva, bez potrebne pripreve. Sveti Josip je zaštitnik umirućih. On očekuje našu suradnju, našu molitvu.

Mjesec svetog Josipa je OŽUJAK. Budući da je sveti Josip poslije Blažene Djevice Marije bio Isusu najbliži i po službi i po veličini svojih zasluga, to je i moć njegova zagovora velika, poslije Marije, najveća. Mnogi crkveni pisci i sveti naglašavali su moć svetoga Josipa, a obilni primjeri pojedinaca i zajednica svjedoče da je on naš velikodušni pomoćnik i zagovornik. Utecimo mu se, dakle, zaufajmo u našim duhovnim i materijalnim potrebama!

Pripremio: J. N.

GOSTOVANJE TEATRA BOHUS IZ UDDEVALLE (ŠVEDSKA) SA PREDSTAVOM "PODANIK SVJETLOSTI"

O PREDSTAVI

Teatar Bohus kotara izvodi prdstave namjenjene svim uzrastima, ali sa naglaskom na predstavama za djecu i omladinu, te stoga surađuju sa školama i amaterskim kazališnim udruženjima.

Gospodin Edin Tabučić, direktor Narodnog kazališta u Tuzli je u prigodi gostovanja Švedana u Tuzli rekao:

To je istovremeno i znak potpore realizaciji mira u Bosni i Hercegovini i reintegraciji njezinog kulturno-duhovnog prostora. Ovom suradnjom nastojimo izgraditi most kulture i umjetnosti između naše dvije države. Naše prijatelje iz Švedske smatramo poslasticima kulture, koji će se svojim dolaskom uvjeriti u neophodnost opstanka Bosne i Hercegovine, jer je kultura naše domovine utemeljena u tisućugodišnjoj povijesti i kao takva budi interes i kod drugih naroda Europe i Svijeta.

Gospođa Brigitta Bergstrom, direktor Teatra Bohus kotara i umjetnički rukovoditelj, naglasila je:

Ovom predstavom želimo dati potporu mirovnom procesu u Bosni i Hercegovini. Istovremeno želimo biti vašim poslasticima kulture, jer smo se uvjerali u nužnost opstanka

Bo Lykman, Lisbeth Johansson,
Carl-Mikael Ericsson

Bosne i Hercegovine i njezinog kulturnog nasljeđa, koje nam daje vjeru u budućnost i mir. S velikom nadom gledamo nastavak naše planirane suradnje. Tako ćemo, uz pomoć kulture, izgraditi most mira i slobode!

"PODANIK SVJETLOSTI" je prva od tri predstave, koja govori o svećeniku Simsonu sa otoka Karing. Premijere druge i treće predstave će se izvesti 1998. i 1999. godine. "PODANIK SVJETLOSTI" nije dokumentarni opis Simsona, osobe koja je zaista postojala, već idejna drama o karizmu jakih vođa kojom oni pridobijaju ljude da ih slijede.

Elektronska glazba, kostimi i perike jarkocrvene boje te neobična šminika naglašavali su da se radi o nadrealističnoj predstavi jednog modernog teatra. Bo Lykman i Lisbeth Johansson se mijenjaju u ulozu Simsona, gostioničara i njegove žene i mještana otoka. Carl Ericson svira, pjeva, recitira i pojavljuje se, iako nakratko, u ulozu Simsona.

Jezik umjetnosti zajednički je svim obrazovanih ljudima. Nije bilo jezične barijere u ovom uspješnom kontaktu Švedske i Bosne. Odlično smo se razumjeli i sat vremena uživali u vrhunskoj kazališnoj predstavi.

HG

Petsto godina Franjevačkog samostana sv. Petra i Pavla u Tuzli, XIV

Piše: Anto CIGELJEVIĆ

IZMEĐU DVA SVJETSKA RATA

U kraljevini Jugoslaviji između dva svjetska rata, ništa novoga krupnijega nije učinjeno ni na crkvenom planu.

Tisućugodišnjica hrvatskog kraljevstva

Kraj prvog svjetskog rata u Tuzli je, na župi, dočekao fra Andeo Anđelović, koji je ovdje župnikovao do 16. svibnja 1919. godine. Naslijedio ga je dotadašnji provincijal, bivši kapelan u Tuzli, fra Jozo Andrić, i bio do smrti 16. listopada 1921. U ljeto 1919. jaka tuča porazbijala je na crkvi prozore, za čiji je popravak utrošeno tisuću kruna. Slijedeće godine crkva je temeljito renovirana, što je stajalo sedamnaest tisuća kruna. Početkom studenog župu je preuzeo dr. Augustin Čičić i ostao na njoj do 11. lipnja 1922. Na Blagovijest 1922. primicirao je u kapeli časnih sestara Drago Dujmušić, rodnom iz travničkog Polja, propovijedao mu je Stjepan Prgomet, tada župnik u Crkvici. Nakon Čičića, na Petrovo 1922., došao je fra Zvonko Mikić, iz Kostrča u toliškoj župi, i na župi proveo tri godine, do 12. svibnja 1925. Na Spasovo 29. svibnja 1924. proglašena je slijedeća godina jubilarom, a 20. kolovoza 1924. sa svoje konferencije u Đakovu uputio je hrvatski katolički episkopat okružnicu o tisućugodišnjici hrvatskog kraljevstva, pa su 1925. i u Tuzli, u spomen toga narodnog jubileja, održane razne priredbe, pučke misije i pred crkvom postavljen misijski križ. Iza Mikića došao je na samo godinu dana dr. fra Ambroz Živković, također Kostrčanin, od 12. svibnja 1925. do 23. svibnja 1926. Početkom 1926. u Tuzlu je došao starokatolički biskup da utvrdi svoje vjernike u Dubravama, gdje se osjetilo kolebanje i zabuna. Državne su ga vlasti službeno dočekale. U Tuzlu po drugi put za župnika je došao fra Andeo Anđelović, koji je 1926. dao popraviti orgulje, a 1927. dao tisuću dinara za popravak harmonija. Pojačana je agitacija starokatolika. Za njegova se vremena o blagdanima pucalo iz mužara i vojna glazba je svirala na uskrsoj i tjelovskoj procesiji, te na Srce Isusovo.

Dvadesetog svignja 1928. župu je preuzeo fra Martin Nedić, rodnom iz Tolise, koji je ovdje ostao do 2. lipnja 1931. Čim je došao, primio je, 11. lipnja 1928., svećenike dekanije, koji su ovdje održali koronu; kako su novi crkveni propisi tražili da se po župama ustroje župska vijeća, u Tuzlu su se za članove vijeća uzeli od Odbora za popravak crkve i Trećeg reda; ka-teheta Drago Dujmušić je predložio da se tuzlansko crkveno pjevačko društvo pruredi prema pravilima Društva Svete Cecilije, što je fra Nedić rado prihvatio. Za popravak orgulja opet je dano 360 dinara. Na orguljama je svirao g. Mateljić. Od 14. do 31. siječnja 1930. isusovac otac Josip Miller održao je duhovne vježbe gospodama i u kapeli časnih sestara. Drugog ožujka rekao je ovdje mladu misu Viktor Bauer,

rodom iz Kreke. Na euharistički kongres u Zagrebu 1930. pošlo je iz tuzlanske dekanije 120 osoba, vodio ih fra Brković, brežički župnik. Godine 1930. crkva je popravljena i iznutra oslikana. Poslije Nedića župu je preuzeo fra Bogdan Vrdoljak, na godinu dana, od 3. lipnja 1931. do 27. svibnja 1932. Njega je zamijenio fra Arkandeo Grgić, kojega su, osim redovitih, čekala dva izvanredna posla: proslava jubileja dieceze i krizma, ali žilav i odvažan, fra Arkandeo nije žalio truda niti se bojava posla.

Dolazak nadbiskupa Šarića

Zaključeno je da dekanija proslavi vrh-bosanski jubilej dekanijskim euharistijskim kongresom. Čitav lipanj bio je priprema za kongres; iza sv. Ante bliža priprema sa večernjicama i aktualnim propovijedima. Odziv je bio dobar. Na sam dan, ujutro, izložen je Presveti Sakrament, u osam sati zajednička pričest vjernika i djece. U devet sati jedna je povorka dočekala župe luka-vačku i moranjačku, a druga staru brežičku župu. Sve se sleglo na Wilsonov, današnji Trg oslobođenja, gdje je bio podignut oltar. Svetu misu sa asistencijom služio je monsijor Karlo Cankar, dekan iz Lukavca, a propovijedao mjesni župnik. Nakon mise je više od sedam tisuća teža-ka i građana krenulo u procesiji glavnim ulicama središta grada Tuzle i vratilo se pred crkvu. Općina je dala oprati ulice, kuda će povorka proći, a policija je angažirala veoma korektnu stražaru da se održi red na ulicama. Pred misom je pjevao Mješoviti zbor Hrvatskog pjevačkog društva "Majevica" pod ravnanjem kapelnika vojne glazbe Vidošića.

Te godine na Bezgrješno Začće proslavio je Zavod Kraljice Svete Krunice Kćeri Božje Ljubavi svoj zlatni jubilej, pedeset godina postojanja. Na prigodnu priredbu došao je i gradonačelnik Tuzle Murat-beg Zaimović.

Šestog rujna sljedeće 1933. godine Tuzlaci su dočekali na Bukinju nadbiskupa Ivana Šarića, koji je dolazio iz Morančana. Pozdravio ga je fra Arkandeo Grgić, koji se stavio na čelo povorke konjanika, za kojima se pružila nepregledna povorka biciklista i auta. Pred crkvom ga je pozdravio odvjetnik dr. Ivo Baljić, govor mu je bio sav prožet vanrednim poznavanjem suvremenih prilika u svijetu i kod nas, iskrenim domoljubljem, visokom fiziofijom i velikom ljubavlju prema nadbiskupovoj osobi. Krizma je bila sutradan, a krizmalo se 1151. Uvečer je Društvo "Majevica" priredilo večeru na kojoj su se izradale zdravice raznih slojeva tuzlanskog društva. Nadbiskup je boravio još, i na Malu Gospu, 8. rujna, u Tuzli, a u Breške je krenuo tek 9. Iz Brežaka se vratio 11. i noćio u domu fra Grgića, te 12. rujna otputovao vlakom u Doboju.

Dani Prve svete pričesti

Nakon fra Arkandela za župnika je došao fra Augustin Malić i ostao šest godina, od 14. lipnja 1934. do 14. svibnja 1940. Za njegova je župnikovanja kupljeno na

liničici zemljište na kome je nekada bila Crkva sv. Ilije, gdje se, kod mise, i danas na blagdan zaštitnika Bosne okupi narod tuzlanske, moranjačke i župe Par Selo. Dani Prve svete pričesti nisu bili veliki samo za prvopričesnike nego i za njihove roditelje, pa i za čitavu župu. Zato je taj crkveni obred uvijek veoma svečano obavljan. Primjerice, 1937. dvjesto djece okupilo se kod sestarskog samostana, u redu su stupala do crkve, gdje je misu i propovijed održao župnik i podijelio djeci Sakrament života. Nakon mise, djeca su opet u redu krenula u samostan, gdje su im u tri dvorane sestre priredile doručak uz materijalnu pomoć župnika, Društva Hrvatske žene i kongregacije gospođa. I fotografiralo se, pojedinačno i u skupinama. Sve se završilo kratkom akademijom.

Mnoge su okolnosti potakle župnike tuzlanskog kraja, da ponovno pozovu katolike na javnu manifestaciju vjere na Petrovo 1939. Uoči euharistijskog kongresa, u svom uvodniku, "Katolički Tjednik", glede toga piše: "Tuzla je historijski kraj... U srednjovječnoj Bosni igrala je banovina Soli jednu od najodlučnijih uloga. Uz maticu zemlju oko Bosne bila je to srčika bosanske države, kraj blagoslovljen prirodni ljepotama, i plodnošću tla, i svakojakim blagom". Javni poziv na kongres potpisali su, osim sedmorice svećenika, u ime Hrvata Tuzle: od suda Emil Rogulja, Vladimir Čekada, Blaž Mateljić; od gospodarstva Aleksandar Preka, Jure Begić, Rudolf Krajtmajer, Stjepan Škrobić, Drago Radeljković; pravnici odvjetnici Zvonko Lukendić i dr. Ivo Baljić, i drugi građani. Uoči Petrova izloženo je Presveto Otajstvo klanjanju do ponoći, kada je brčanski župnik, monsijor dr. Violoni odslužio misu; na sam blagdan imao je pontifikalnu misu nadbiskup dr. Šarić na glavnom trgu, nakon koje je prošla procesija kroz grada, te održano zborovanje na trgu, koje je otvorio dekan Prgomet. U svom predavanju, okružni sudac Emil Rogulja istaknuo je potrebu sudjelovanja svjetovnjaka u obnovi u duhu Evandjelja. Bilo je i drugih predavanja za sve nas, a i posebnih za razne skupine. U šest sati uvečer održana je svečana akademija u Hrvatskom domu, na kojoj je sudjelovala "Majevica".

Spojene proslave

U 1940. priređivane su po hrvatskim krajevima proslave 1300-te obljetnice pokrštenja Hrvata i 700-te obljetnice djelovanja franjevačkog reda među Hrvatima. U Tuzli su te proslave spojene s crkvenim godom, Petrovom. Dvadeset prvog srpnja došao je pomoćni biskup dr. Smiljan Čekada i krizmao 1.340 djece. Dvadeset četvrtog studenog utemeljeno je Društvo katoličkih muževa. Osmog veljače 1941. doputovao je iz Zagreba dr. Josip Andrić, urednik Društva SVetog Jeronima, i u gradskom kinu uz prikazivanje filma "Hrvati u Svetoj Zemlji" govorio o svojim putovanjima po Spasiteljevoj domovini.

(Nastavit će se)

VOJIM ČITATELJICAMA I ČITATELJIMA
SRETAN USKRS
ŽELI VAŠ
Hrvatski Glasnik
GLASILO HRVATSKOG KULTURNOG DRUŠTVA "NAPREDAK" ŽUPE SOLI

Čestitamo
sveštenicima,
sestrama i svim
vernicima katoličke
veroispovesti
Sretne i Blagoslovene
Vaskršnje praznike uz
radostan pozdrav
Hristos Vaskrese

sveštenik Nikolaj
s vernicima
Srpske Pravoslavne Crkve
O vaskrsu 1997. godine
u Tuzli

HSS BiH
TUZLANSKO-PODRINJSKE VELEŽUPE
Čitateljima "Hrvatskog Glasnika",
članovima HSS-a,
ljudima koji se raduju pobjedniku smrti,
Sretan Uskrs
želi veležupanijski odbor HSS-a

ISUS USTA SLAVNI,
A MRAK NESTA TAMNI!
RADUJMO SE! ALELUJA

SVIM VJERNICIMA SRETAN I
BLAGOSLOVLJEN USKRS
RKT DEKANAT TUZLA
DEKAN DON ŠIMO JANJIĆ

Svim čitateljima Hrvatskog Glasnika

želimo Sretan Uskrs

CONCESIA
GRABOVIČKIĆ

SAOPĆENJE ZA JAVNOST

vrednici sa prostora Republike
Srpske.

Ovih dana je u Tuzli održana druga sjednica Programskog savjeta Međunarodnih proljetnih privrednih susreta "PROMO '97.", kojoj je pored članova ovog tijela, kao počasni gost, prisustvovao i gospodin Menno Aden - savjetnik za privredu u Uredu gospodina Carla Bildta, visokog predstavnika međunarodne zajednice za BiH, inače Pokrovitelja četvrtih Međunarodnih proljetnih privrednih susreta "PROMO '97."

Na sjednici, kojom je predsjedavao prof. dr. Sead Avdić, predsjednik Programskog savjeta, prezentirane su organizaciono-marketinške aktivnosti realizirane u posljednjem periodu, kojom prilikom je izvršena i prezentacija novog sajamskog prostora "PROMO" u zapadnom dijelu grada, na čijoj će površini od 22.000 m² biti postavljene sajamske hale i brojni drugi prateći objekti i sadržaji čiji su izvođači firme - kooperanti iz BiH, Hrvatske, Slovenije, Češke i Italije.

Uvažavajući činjenicu da je novo sajmište "PROMO" udaljeno 4 km od centra grada, Organizator će, kako je naglašeno, učiniti dodatne napore kako bi za građanstvo - posjetioce Sajma organizirao besplatan autobusni i taxi prijevoz.

11 dana prije definitivnog zaključivanja prijavljivanja sudionika za "PROMO '97." (rok je 29. 03. 1997. godine) za sudjelovanje na ovoj velikoj privredno-poslovnoj manifestaciji prijavilo se ukupno 229 učesnika iz petnaest zemalja, tako da je Organizator - društvo "PROMO International" najavio da su procjene i projekcije o sudjelovanje 500-700 privrednih organizacija na ovogodišnjem "PROMO"-u po svojoj prilici bile dobre i da će biti i ostvarene, a posebno ohrabruje i činjenica da će doći i pri-

Na sjednici Programskog savjeta je, u nastavku, najavljen i bogat program kulturnih zbivanja, promovirana maskota "PROMO"-a kozica "PROMKA", te istaknuta značajna uloga općine Tuzla, Vlade TPK, Privredne komore BiH, Radio-televizije Bosne i Hercegovine i drugih medija, Građevinske kompanije "BOSNA" Gradačac, "INTERŠPED"-a, "KOMERCIJALNE BANKE" i brojnih drugih institucija što daje značajan doprinos u organizaciji "PROMO"-a '97., kako je naglasio gospodin Vinko Čuro, generalni direktor "PROMO"-a.

Po riječima dr. Seada Avdića - predsjednika Programskog savjeta, kongresne aktivnosti "PROMO"-a će ove godine biti dosta značajnije i sadržajnije od dosadašnjih, uvažavajući aktuelni politički trenutak i činjenicu da će i gospodin Carl Bildt - pokrovitelj ovogodišnjeg "PROMO"-a, sa drugim članovima Počasnog odbora, aktivno sudjelovati i da su kao gosti na "PROMO '97." pozvani i gospoda Bili Gejts (Billy Gotes) predsjednik Kompanije "MICROSOFT" iz SAD-a i Klaus Švab (Klaus Schwab) predsjednik Svjetskog ekonomskog foruma.

Poseban uspjeh kongresne aktivnosti "PROMO"-a i cjelokupan "PROMO" će doživjeti ukoliko se, po prijedlogu prof. dr. Ante Domazeta i gospodina Menno Adena, u okviru "PROMO"-a održi zasjedanje stalnog komiteta konzultanata za ekonomsku suradnju pri UNDPI-u, koji inače čine stručnjaci sa Sveučilišta oba entiteta u BiH, i tom prilikom konkretiziraju inicijative i aktivnosti u dijelu ekonomske suradnje i razvoja, što je i osnovni cilj Kongresnih aktivnosti MPPS "PROMO".

Dana, 27. ožujka 1997. godine navršava se četrdeset tužnih dana od smrti naše drage supruge, majke i bake

MARIJE (rod. GRBIĆ) TOMIĆ

Najdraža, vrijeme koje prolazi ne može ublažiti bol i prazninu koja je ostala poslije tebe.

S tobom je otišao dio nas i ništa više nije kao prije. Počivala u miru Božjem.

Tvoji najmiliji: suprug Mato, kćerka Zdenka, sin Dragan, zet Nikola, snaja Vera i unuka Maja.

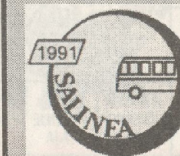
Dana, 1. travnja 1997. godine navršavaju se četiri tužne godine od smrti našeg dragog sina, oca, supruga i brata

DRAGE LUKANOVIĆA

Dragi Drago, odnio si svu radost i osmijeh sa naših lica, ostavio tugu i bol koje ni vrijeme odnijeti ne može.

Sjećanje na tebe živjet će dok živimo mi.

Tvoji najmiliji: otac Tunjo, mati Štefica, supruga Marica, sin Berislav, kćerka SaNdra, sestre Blaženka i Ružica.

RED VOŽNJE
AUTOBUSA "SALINEATRANS"-a TUZLA

MEĐUNARODNE LINIJE:

Tuzla - Zagreb, Zagreb - Tuzla, svaki dan (2 puta)
Tuzla - Zagreb - Pula, Pula - Zagreb - Tuzla, svaki dan.
Tuzla - Osijek, Osijek - Tuzla.

LINIJE NA RAZINI FEDERACIJE:

Tuzla - Sarajevo, Sarajevo - Tuzla, svaki dan.
Tuzla - Bihac, Bihac - Tuzla, svaki dan.
Tuzla - Orašje, Orašje - Tuzla, svaki dan.
Tuzla - Sarajevo - Čapljina, Čapljina - Sarajevo - Tuzla, svaki dan.

LINIJE NA PODRUČJU

TUZLANSKO-PODRINJSKE ŽUPANIJE:
Tuzla - Gračanica, Gračanica - Tuzla, svaki dan (3 puta).

Za sve informacije obratite se na telefone u Tuzli:
075/239-438 i 239-350; u Zagrebu 01/6156-911

VOZITE SE BRZO I UDOBNO U AUTOBUSIMA
"SALINEATRANS" - TUZLA.

SVOJIM PUTNICIMA, ČITATELJIMA
"HRVATSKOG GLASNIKA" SRETAN USKRS ŽELI
SALINEATRANS

HG

GLASNIKOVA SKANDINAVKA

AUTOR: ROBERT STRAUS	ČESTITATI	OTOK U EGEJSKOM MORU	ŽEN. IME OD MILJA, AGNEZA	SAM SEBI UDARATI PLJUSKE	LEKOVITO PIĆE	FRANC. GAZBENA OZNAKA	USKLIK VESELJA I RADOŠĆI	JAJA NA KOJIMA LEŽI KVOČKA	ŠESTI TON GLAZBENE LJESTVICE	METRIČKA STOPA	OBRTAN, SPRETAN	BLAGDAN- SKA PORUKA	RJEKA U PORTU- GALU	ČEŠKO MUŠKO IME	OPERNA KUĆA U BARCELONI	NJEMAČKI PRIJEDLOG	DJEČJA IGRA, KOLO
VRSTA VINA									CIPELAR SLAVONSKI BROD								
ŽENSKO IME									ORUJEVNI HORMONI GRAD U NEVADI								
PRISTALICA JEDNE STAROKRIŠ- SEKTE							HEBREJSKI UČENJAK KAZALIŠNA PROSTORIJA							"ELEKTRO- KARDIOGRAM" KLIKA DVORJANA		ELEMENT DUŠIK ČRVEST, TVRD	
JAPANSKA MJERA ZA OBUJAM		BEZGLAVAC KRAPINA							RJEKA U ITALIJI RJEKA								
KRŠĆANSKI BLAGDAN, VAZAM						MRTVAČKI LEŽAJ ŽELJA				POKAZNA ZAMJENICA SLUJED			VANJSKI OMOTAČI DRVETA "DANGER"				
RIMSKI BROJ: 50		LIKJETNOST SAMOUKA VRSTA SEŠIRA						URANOV SATELIT NIKOLA ŠKRLEC							IRAČKI GRAD NA EUFRATU PRISTALICE		
IVA MAJOLI		TROSTRUKO ŽENSKO IME							ZAGONETAR UGLJIK								
VRSTA KARTASKE IGRE						GRAD U ALBANIJU PRAZITELJ KAMPUĆIJE		AUTO ZNAK ZA "DIPLOMAT CORPS"			PODMORSKA UZVISINA OBRASLA ALGAMA					JAPAN ŠUMICA	
VODENA LASICA										OZNAKA ZA "AUTO ŠKOLU"			ROGATA OVCA RIM BOŽICA POBJEDE				
PREDMET KULTA							DRŽAVA U SREDNJOJ AMERICI			GRAD I POKRAJINA U ŠPANIJSKOJ							GNOJNI ČVORIĆ NA KOŽI
OSTALI, DRUGI				SMIŽENA NOTA "E" GORJETI						POLUGRM JUŽNE KA- LIFORNIJE							
VRSTA KONJSKOG HODA ETIJOPIJA										VRSTA RIJEČNE RIBE						KARAT UZAJAMAN	
PRVO SLOVO ABECEDJE	AUTO ZNAK ALŽIRA POLJSKA AVIO KOMP.				LITAR GLAZBENO DJELO		JEZERO U SJEVERNOJ AMERICI	TAVA ZA PRŽENJE JAJA	ČIST GORNJI ZRAK	NOTA SOLMIZA- CIJE	DENTALNI SUGLASNIK	"SINE TITULO"		ELEKTRIC NABIJENA ČESTICA NEZNATNI		AUTO ZNAK ZA BURMU OSOBNA ZAMJENICA	
KRŠĆANSKI BLAGDAN, NAVJESTENJE MARJINO																	
DRUGI I ČETVRTI VOKAL		NAPRAVE LEGURA ALUMINIJA I SILICIJA									TRUP LADE PRIPADNIK APELEMENA						JEDNAK, RAVAN
STARE I DOTRAJALE STVARI									KRUNITI SE GRADSKA ČETVRT								
NAJTAJE SLOVO	KAUBOJSKO UZE SOKRATOV TUŽITELJ						NOINA LADA SPISI					MJESTO KOD OSLA U NORVEŠKOJ KONAC			"TANGENS" DVOSJEKLI BODEŽ		
BILJKA SLANUTAK					"ROYAL ARMY RESERV" STAROST			VLAKNA OVČJIH RUNA DIVLJA RUŽA			MRJEST ARKANSAS						
PRIPADNIK INDIJSKE LJUDSKE SKUPINE						ŽENSKO IME SITNI FR. NOVČIĆI								ZEMLJIŠNA MJERA "BROJ"			
PRITOK DUNAVA U RUMUNJ- SKOJ				KOPLJE STARIH GERMANA ITALIJA				SLOVO LATINICE POLUMJER KUGLE	EMERGETSKI STROJ IMAGINARNA JEDINICA								
ETIKETI- ZIRATI											NASTAVAK BLAGDANSKE PORUKE						MAT. KRATICA ZA "ANTI"

Riješenje križaljke iz prošlog broja:
TRAMPOLINA, STRAZAR, RADOŠĆI, GIMEL, OMEGA, IŠ, STOMAK, KARBONAT, SPOT, MILETINO, RITA, TAK, SANA, OMAMA, DAR, A, LIANE, IVO, EREB, I, NEONS, RAN, ZAOSTAO, ISPRAVITI, ANIKA, SP, IL, APA, J, TOTO, ZOO, AL, UPIRAC, OVCARE, LIZALA, L, ILIN, IRA, IS, DESANT, JAMA, N, ANTU, ISTODOBAN, MAI, ANINA, KVAR, ESENC, P, TIMOVI, ASAM, ARTA, RAI, AVARIN, KRUTI, SF, ALO, OSAM, KRAKOV, TESKO, ANTENA, ARAPI, ERAR, TIRANIN, NAPASNIK, TOST, SATO.

Hrvatski Glasnik
LIST ZA KULTURU I DRUŠTVENA PITANJA

RAVNATELJ: Petar Matanović Gl. i odgovorni urednik: Mr. Ljubomir Aždajić Urednik: Juraj Novosel
Lektor: Marica Petrović Osnivač i izdavač HKD "Napredak" Redakcija: Matije Gupca 8, Tuzla,
Tel/Fax: 075 237-171 Kompiuterska priprema i tisk: PRINTCOM Tuzla
Račun: ZZPP Tuzla 12200-678-0002025274 - Hrvatski dom - za Glasnik List je upisan u evidenciju javnih
glasila pod rednim brojem 05/93-15 03 1993. Cijena za inozemstvo 3 DM

ZA SRCE VAŠEG AUTOMOBILA

INA
delta

MARIĆ
Tuzla 075/ 230-485
Živinice 075/ 774-065
802-114

«MIS»
DRUŠTVO SA OGRANIČENOM ODGOVORNOŠĆU, sa p.o.
Tuzla, Rudarska br. 72,
Telefon: +387 75 215-502, Fax: +387 75 281-510
**KOMPANIJA ZA PROIZVODNJU,
PROMET I USLUGE**

VeA Vidović

PODUZEĆE ZA TRANSPORT,
SERVIS I REMONT VOZILA
TUZLA
TEL 281-484
TEL/FAX 283-650

**Gospodarska
BANKA**
Sarajevo

Direkcija:
71000 SARAJEVO, Ferhadija 11
Tel.: 387 71 670-661, 670-662
Fax: 387 71 444-605
Telex: 41-197 G.B.BH.

Poslovnica:
71000 SARAJEVO, M. Tita 56
Tel.: 387 71 442 959

DAMM

D.O.O. PODUZEĆE ZA PROIZVODNJU, UNUTARNJU I VANJSKU TRGOVINU I USLUGE TUZLA

TUZLA

Salineatrans

Vrši usluge prijevoza putnika
Telefoni: Tuzla 239-438; 239-350
Zagreb 01-615-6911;
615-6906.

HRVATSKI DOM

"GRADOVRH" d.o.o.

PEPEX« d.o.o. TUZLA

Preduzeće za prijevoz putnika u tuzemnom i inozemnom
cestovnom prometu, ugostiteljstvo i turizam

Tuzla, Ul. M. Fiovića Fiska 1
Tel./Fax: 99387 75/ 222-973
Telefon: 99387 75/ 32.490
Mobitel: 099/ 453-537

Zagreb, Ul. Turinina br. 8/II
Tel./Fax: 99385 1/ 650-1560
Mobitel: 099/ 453-537
099/ 453-538

hotel tuzla

BOSNA OSIGURANJE

SARAJEVO - GLAVNA FILIJALA TUZLA

SOLI

HRVATSKI RADIO SOLI

92,7 i 103,4 MHz

D.O.O. "BRISTOL" TUZLA

LIPROM

DIONIČKO DRUŠTVO ZA PROIZVODNJU, UNUTARNJU I VANJSKU TRGOVINU TUZLA